

**BULETINI PERIODIK I
PRAKTIKËS GJYQËSORE
PERIODIČNI BILTEN
SUĐSKE PRAKSE**

REPUBLIKA E KOSOVËS – REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT**

**TETOR - DHJETOR
OKTOBAR - DECEMBAR
2023**

IV

**Buletini periodik i praktikës gjyqësore
të Gjykatës Kushtetuese**
(Tetor - Dhjetor 2023)

Buletini periodik i praktikës gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese përmban përmbledhjen e aktgjykimeve dhe aktvendimeve me rëndësi dhe interes të veçantë, të cilat janë publikuar nga Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Gjykata) gjatë periudhës së fundit tre (3) mujore.

Me qëllimin për ta bërë sa më të qartë për lexuesit natyrën e vendimeve të Gjykatës Kushtetuese, aktgjykimet dhe aktvendimet janë klasifikuar sipas pretendimeve të bazuara në nenet specifike të Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: Kushtetuta).

Buletini periodik i praktikës gjyqësore është një dokument që publikohet në baza periodike dhe është përgatitur nga Sekretaria e Gjykatës vetëm për çështje informative.

Tekstet e plota të aktgjykimeve dhe të aktvendimeve të përfshira në këtë Buletin janë publikuar në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, dhe mund t'i gjeni të publikuara edhe në ueb-faqen e Gjykatës Kushtetuese: www.gjk-ks.org

Për të pranuar Buletinin periodik të praktikës gjyqësore në postën tuaj elektronike, ju lutemi të regjistrohemi në ueb-faqen e Gjykatës:

www.gjk-s.org/publication_category/buletini-periodik

Vërejtje: Kushdo që dëshiron të kopjojë, përkthejë apo shfrytëzojë për qëllime të tjera të gjitha ose një pjesë të informacioneve të përmbajtura në Buletin, duhet të kontaktojë Sekretarinë e Gjykatës Kushtetuese për udhëzime të mëtejshme.

**Periodični bilten sudske
prakse Ustavnog suda**
(oktobar – decembar 2023. godine)

Periodični bilten sudske prakse Ustavnog suda sadrži sažetke presuda i rešenja od posebnog značaja i interesa, koje je Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) objavio u poslednja tri (3) meseca.

Kako bi se čitaocima učinila što jasnijom priroda odluka Ustavnog suda, presude i rešenja su klasifikovani prema navodima zasnovanim na određenim članovima Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Periodični bilten sudske prakse je dokument koji se objavljuje periodično, a Sekretarijat suda ga priprema samo u informativne svrhe.

Kompletni tekstovi presuda i rešenja sadržanih u ovom Biltenu objavljeni su u Službenom listu Republike Kosovo, a mogu se naći i na internet stranici Ustavnog suda:

www.gjk-ks.org

Da biste primali Periodični bilten sudske prakse na svoju adresu elektronske pošte, molimo vas registrujte se na internetstranici Suda:

https://gjk-ks.org/sr/publication_category/periodicni-bilten/

Napomena: Svako ko želi da kopira, prevede ili za druge svrhe koristi sve ili deo informacija sadržanih u ovom Biltenu treba da kontaktira Sekretarijat Ustavnog suda za dalja uputstva.

"Perandori Justinian" nr. 44, 10 000 Prishtinë
Tel: +383 (0) 38 60 61 62
Mob: +383(0) 45 200 595; +383(0) 45 200 576
Fax: +383(0) 38 60 61 70
Email: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org
©Gjykata Kushtetuese 2023

Tabela e përmbajtjes/Pregled sadržaja

I - Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm]

I - Član 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

(i) E drejta për qasje në drejtësi

(i) Pravo na pristup pravdi

- Refuzimi i padisë së parashtruesit të kërkesës nga gjykatat e rregullta pasi e njëjta nuk është paraqitur brenda afatit ligjor, si dhe refuzimi i kërkesës për kthim në gjendje të mëparshme, nuk e cenon të drejtën për qasje në drejtësi, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë, nëse arsyetimet e gjykatave të rregullta ngërthejnë formalizëm të tepruar dhe/ose arbitraritet në interpretimin e ligjeve të aplikueshme, pasi palët bartin përgjegjësinë për respektimin e kërkesave të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, përkatësisht të ndjekin afatet dhe procedurat përkatëse sipas përcaktimeve ligjore: - *mos shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Odbijanje tužbe podnosioca zahteva od strane redovnih sudova, pošto ista nije podneta u zakonskom roku, kao i odbijanje zahteva za vraćanje u pređašnje stanje ne predstavlja povredu prava na pristup pravdi, kao sastavnog dela pravičnog suđenja, ako obrazloženje redovnih sudova uključuje preteranu formalnost i/ili proizvoljnost u tumačenju važećih zakona, budući da strane snose odgovornost za poštovanje uslova utvrđenih u važećim zakonima, odnosno da poštuju relevantne rokove i postupke prema zakonskim odredbama: - *nema povrede ustavnih prava*

KI90/23, Parashtrues: Shqipdon Fazliu, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës [ARJ.nr.114/2022], të 23 dhjetorit 2022 ndërlidhur me Aktvendimin e Gjykatës së Apelit [AA.nr.650/2022], të 1 shtatorit 2022 dhe Aktvendimin e Gjykatës Themelore në Prishtinë [A.nr.1875/22], të 2 gushtit 2022..... 6

KI90/23, podnosilac zahteva: Shqipdon Fazliu, ocena ustavnosti presude [ARJ. br. 114/2022] Vrhovnog suda Republike Kosovo od 23. decembra 2022. godine u vezi sa rešenjem [AA. br. 650/2022] od 1. septembra 2022. godine Apelacionog suda i rešenjem [A. br. 1875/22] od 2. avgusta 2022. godine Osnovnog suda u Prištini.....6

(i) E drejta për një proces të rregullt

(i) Pravo na pravično suđenje

- E drejta për t'u informuar për ndryshim dhe zgjerim të aktakuzës, si dhe ajo për ballafaqim të dëshmitarëve dhe dëgjim të dëshmitarëve në dobi të parashtruesit të kërkesës, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë, nuk cenohen nëse (i) prokurori me kohë ka njoftuar mbrojtësin e parashtruesit të kërkesës lidhur me zgjerimin e aktakuzës; (ii) zgjerimi i aktakuzës kundër parashtruesit të kërkesës nuk ka ndryshuar kualifikimin e veprës penale dhe nuk ka ndryshuar rolin e tij në kryerjen e veprës penale; (iii) gjykatat e rregullta kanë shpjeguar se dëshmitarët janë ballafaquar me parashtruesin e kërkesës dhe/ose mbrojtjen e tij; (iv) gjykatat e rregullta nuk kanë mohuar të drejtën e parashtruesit të kërkesës për të propozuar dëshmitarë të rinj; si dhe (v) gjykatat e rregullta kanë dëgjuar edhe dëshmitarët në dobi të parashtruesit të kërkesës: - *mos shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Pravo na informisanje o izmeni i proširenju optužnice, kao i pravo na suočavanje sa svedocima i saslušanje svedoka u korist podnosioca zahteva, kao sastavni deo pravičnog suđenja, nisu povređena, ako (i) je tužilac blagovremeno obavestio branioca podnosioca zahteva o proširenju optužnice; (ii) proširenje optužnice protiv podnosioca zahteva nije promenilo kvalifikaciju krivičnog dela i nije promenilo njegovu ulogu u izvršenju krivičnog

dela; (iii) redovni sudovi su objasnili da su se svedoci suočili sa podnosiocem zahteva i/ili njegovom odbranom; (iv) redovni sudovi nisu uskratili pravo podnosioca zahteva da predlaže nove svedoke; i (v) redovni sudovi su takođe saslušali svedoke u korist podnosioca zahteva: - *nema povrede ustavnih prava*

KI74/22, Parashtrues: Zoran Đokić, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme [Pml.nr.19/2022], të 15 shkurtit 2022.....13

KI74/22, podnosilac zahteva: Zoran Đokić, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda [Pml. br. 19/2022] od 15. februara 2022. godine.....13

II - Neni 12 [Pushteti Lokal]

Neni 123 [Parimet e Përgjithshme]

Neni 124 [Organizimi dhe Funkcionimi i Vetëqeverisjes Lokale]

II - Član 12. [Lokalna vlast]

Član 123. [Osnovna načela]

Član 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

(i) *Ligji nr.08/L-224 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme*

(i) *Zakona br. 08/L-224 o izmeni i dopuni Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu*

- Dispozita ligjore e cila përcakton (i) bazën ligjore sipas të cilës mund të falet tatimi në pronën e paluajtshme dhe saktëson lartësinë maksimale të faljes së këtij tatimi dhe afatin përkatës kohor brenda të cilit mund të merret vendimi për faljen e tatimit në pronën e paluajtshme; përderisa (ii) kompetencën për një vendimmarrje të tillë ia përcakton kuvendeve përkatëse komunale, nuk cenon përgjegjësitë komunale apo nuk zvogëlon të hyrat e komunës të garantuara me paragrafin 2 të nenit 12 [Pushteti Lokal], paragrafin 1 të nenit 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe paragrafët 2 dhe 5 të nenit 124 [Organizimi dhe Funkcionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës:
- *mos shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Zakonska odredba koja definiše (i) pravni osnov po kome se može oprostiti porez na nepokretnu imovinu i precizira maksimalni iznos poreskog oslobođenja i relevantni rok u kome se može doneti odluka o oslobođanju od poreza na nepokretnu imovinu; dok (ii) nadležnost za takvo odlučivanje dodeljuje relevantnim skupštinama opština, ne krši opštinske odgovornosti niti umanjuje prihode opštine zagwarantovane stavom 2 člana 12. [Lokalna vlast], stavom 1 člana 123. [Osnovna načela] i stavovima 2 i 5 člana 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava:
- *nema povrede ustavnih prava*

KO 177/23, Parashtrues: Komuna e Prizrenit, Vlerësimi i kushtetutshmërisë së nenit 5 të Ligjit nr.08/L-224 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme].....16

KO 177/23, podnosilac zahteva: Opština Prizren, ocena ustavnosti člana 5. Zakona br. 08/L-224 o izmeni i dopuni Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu.....16

III - Neni 7 [Vlerat], Neni 10 [Ekonomia], Neni 119 [Parimet e Përgjithshme]

III - Član 7. [Vrednosti], član 10. [Ekonomija], član 119. [Osnovna načela]

(i) *Ligji nr. 08/L-179 për Masat e Përkohshme të Produkteve Themelore në Raste të Veçanta të Destabilizimit në Treg*

(i) *Zakon br. 08/L-179 o privremenim merama osnovnih proizvoda u posebnim slučajevima destabilizacije na tržištu*

- Kompetenca e Ministrit dhe/ose Kryeministrit për të vendosur masa të përkohshme mbrojtëse dhe të cilat kufizojnë lirinë e veprimtarisë ekonomike të operatorëve ekonomikë në Republikën e Kosovës, nuk përkon me standardin kushtetues të vendimmarrjes së pavarur lidhur me rregullimin e tregut, marrë parasysh që paragrafi 5 i nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës saktësisht përcakton që Republika e Kosovës do të themelojë “organe të pavarura” për rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik: – *shkelje e të drejtave kushtetuese*
- Nadležnost ministra i/ili premijera da uspostavlja privremene zaštitne mere i koje ograničavaju slobodu ekonomske delatnosti ekonomskih operatera u Republici Kosovo, ne poklapa se sa ustavnim standardom nezavisnog odlučivanja u vezi sa regulisanjem tržišta, s obzirom da je u stavu 5, člana 119. [Osnovna načela] Ustava precizno određeno da će Republika Kosovo osnovati “nezavisne organe” za regulisanje tržišta, onda kada samo tržište ne može dovoljno da zaštiti javni interes: - *povreda ustavnih prava*

KO 173/22, Parashtrues: Arben Gashi dhe 9 (nëntë) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës, Vlerësim i kushtetutshmërisë së Ligjit nr. 08/L-179 për Masat e Përkohshme të Produkteve Themelore në Raste të Veçanta të Destabilizimit në Treg21

KO173/22, podnosilac zahteva: Arben Gashi i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti Zakona br. 08/L-179 o privremenim merama osnovnih proizvoda u posebnim slučajevima destabilizacije na tržištu21

**Neni 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë
dhe të Paanshëm]**

KI90/23, Parashtrues: Shqipdon Fazliu: Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit [ARJ.nr.114/2022], të 23 dhjetorit 2022, të Gjykatës Supreme të Republikës së Kosovës, ndërlidhur me Aktvendimin [AA.nr.650/2022], e 1 shtatorit 2022, të Gjykatës së Apelit dhe Aktvendimin [A.nr.1875/22], e 2 gushtit 2022, të Gjykatës Themelore në Prishtinë.

Refuzimi i padisë së parashtruesit të kërkesës nga gjykatat e rregullta, pasi e njëjta nuk është paraqitur brenda afatit ligjor, si dhe refuzimi i kërkesës për kthim në gjendje të mëparshme, nuk e cenon të drejtën për qasje në drejtësi, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë, nëse arsyetimet e gjykatave të rregullta ngërthejnë formalizëm të tepruar dhe/ose arbitraritet në interpretimin e ligjeve të aplikueshme, pasi palët bartin përgjegjësinë për respektimin e kërkesave të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, përkatësisht të ndjekin afatet dhe procedurat përkatëse sipas përcaktimeve ligjore: - *mos shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Aktgjykimi i Gjykatës sqaron që në rrethanat e rastit konkret, para Gjykatës janë kontestuar vendimet përkatëse të gjykatave të rregullta, të cilat e kanë refuzuar si të pasafatshme padinë për inicimin e konfliktit administrativ të parashtruesit të kërkesës kundër vendimeve të Këshillit Prokurorial të Kosovës (në tekstin e mëtejshëm: KPK), të 6 prillit 2022, lidhur me propozimin e kandidatit për Kryeprokuror të Shtetit të Republikës së Kosovës. Aktgjykimi rikujton që thelbi i rrethanave të këtij rasti ndërlidhet me procesin e zgjedhjes së Kryeprokurorit të Shtetit, përmes konkursit të shpallur më 14 janar 2022, si rrjedhojë e të cilit, KPK e kishte votuar dhe propozuar për emërim Presidentes së Republikës së Kosovës kandidatin për Kryeprokuror të Shtetit. Parashtruesi i kërkesës kishte kontestuar vlerësimin e Panelit vlerësues të KPK-së, sipas të cilit, i njëjti ishte radhitur i dyti, duke iu drejtuar fillimisht Komisionit për rishqyrtim brenda KPK-së. Ky komision i kishte

**Çlan 31. [Pravo na pravično i
nepristrasno suđenje]**

KI90/23, podnosilac zahteva: Shqipdon Fazliu, ocena ustavnosti presude [ARJ. br. 114/2022] Vrhovnog suda Republike Kosovo od 23. decembra 2022. godine u vezi sa rešenjem [AA. br. 650/2022] od 1. septembra 2022. godine Apelacionog suda i rešenjem [A. br. 1875/22] od 2. avgusta 2022. godine Osnovnog suda u Prištini.

Odbijanje tužbe podnosioca zahteva od strane redovnih sudova, pošto ista nije podneta u zakonskom roku, kao i odbijanje zahteva za vraćanje u pređašnje stanje ne predstavlja povredu prava na pristup pravdi, kao sastavnog dela pravičnog suđenja, ako obrazloženje redovnih sudova uključuje preteranu formalnost i/ili proizvoljnost u tumačenju važećih zakona, budući da strane snose odgovornost za poštovanje uslova utvrđenih u važećim zakonima, odnosno da poštuju relevantne rokove i postupke prema zakonskim odredbama: - *nema povrede ustavnih prava.*

Činjenice

Presuda Suda pojašnjava da su, u okolnostima konkretnog slučaja pred Sudom, osporene gore navede odluke redovnih sudova, kojima je odbijena kao neblagovremena tužba za pokretanje upravnog spora podnosioca zahteva protiv odluka Tužilačkog saveta Kosova (u daljem tekstu: TSK), od 6. aprila 2022. godine, u vezi sa predlaganjem kandidata za glavnog državnog tužioca Republike Kosovo. Presudom se podseća da je suština okolnosti ovog slučaja povezana sa procesom izbora glavnog državnog tužioca, na osnovu konkursa raspisanog 14. januara 2022. godine, kao rezultat kojeg je TSK izglasao i predložio predsednici Republike Kosovo za imenovanje kandidata za glavnog državnog tužioca. Podnosilac zahteva je osporio vrednovanje Komisije za evaluaciju TSK-a, prema kojem je on zauzeo drugo mesto, na taj način što se prvo obratio Komisiji za ponovno razmatranje pri TSK-u. Ova Komisija je

shqyrtuar pretendimet e tij, duke (i) refuzuar si të pabazuara pretendimet përkatëse lidhur me moszbatim të Ligjit Nr. 06/L-056 për Këshillin Prokurorial dhe Rregullores nr. 06/2019 për Emërimin e Kryeprokurorit të Shtetit dhe Kryeprokurorëve të Prokurorive të Republikës së Kosovës; por duke (ii) rekomanduar që të miratohen pjesërisht kundërshtimet e parashtruesit të kërkesës, vetëm sa i përket pretendimit për poentim, me propozimin që anëtarët e Panelit vlerësues të rishikojnë edhe një herë procesin rreth arsytimit të poentimit përkatës. Më 6 prill 2022, KPK kishte nxjerrë dy vendime, përkatësisht (i) Vendimin [Nr.474/2022], e KPK-së për refuzimin e Raportit të Komisionit për rishqyrtim; dhe (ii) Vendimin [KPK/Nr.475/2022] e KPK-së për propozimin e kandidatit për Kryeprokuror të Shtetit. Më 28 prill 2022, parashtruesi i kërkesës kishte parashtruar kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së vendimeve të lartcekura në Gjykatën Kushtetuese. Kjo e fundit, përmes Aktvendimit për papranueshmëri në rastet e bashkuara KI57/22 dhe KI79/22, më 4 korrik 2022, kishte vendosur se kërkesa e parashtruesit të kërkesës është e papranueshme për shqyrtim në merita për arsye procedurale, përkatësisht sepse kërkesa e parashtruar nuk plotësonte kriterin kushtetues të shterimit të mjeteve juridike të përcaktuar me paragrafin 7 të nenit 113 të Kushtetutës.

Aktgjykimi i Gjykatës më tej sqaron që më 28 korrik 2022, parashtruesi i kërkesës paraqiti në Gjykatën Themelore padi për iniciimin e konfliktit administrativ me propozimin e sigurimit të kërkesëpadisë me masën e përkohshme, përkatësisht me kërkesën për shtyrjen e ekzekutimit të vendimeve të kontestuara të KPK-së. Më saktësisht, para Gjykatës Themelore, parashtruesi i kërkesës kishte ngritur pretendime lidhur me (i) afatshmërinë e padisë përkatëse; dhe (ii) ligjshmërinë dhe kushtetutshmërinë e vendimeve të kontestuara të KPK-së. Përkitazi me çështjen e parë, përkatësisht afatshmërinë e kërkesës, parashtruesi i kërkesës, ndër të tjera, pretendonte që padia e tij duhet të konsiderohej e afatshme, bazuar në paragrafin 2 të nenit 28 (pa titull) dhe nenin 63 (pa titull) të Ligjit Nr.03/L-202 për Konfliktet Administrative dhe/ose që afati për iniciimin e konfliktit

razmotrila njegove navode, (i) odbivši kao neosnovane relevantne navode koji se odnose na nesprovođenje Zakona br. 06/L-056 o Tužilačkom savetu i Pravilnika br. 06/2019 o imenovanju glavnog državnog tužioca i glavnih tužilaca u tužilaštvima Republike Kosovo; ali (ii) preporučivši da se delimično usvoje prigovori podnosioca zahteva samo u odnosu na navod o bodovanju, sa predlogom da članovi Komisije za evaluaciju još jednom preispitaju proces u pogledu obrazloženja datog bodovanja. Dana 6. aprila 2022. godine, TSK je doneo dve odluke, odnosno (i) odluku [br. 474/2022] TSK-a o odbijanju izveštaja Komisije za ponovno razmatranje; i (ii) odluku [KPK/br. 475/2022] TSK-a o predlaganju kandidata za glavnog državnog tužioca. Podnosilac zahteva je 28. aprila 2022. godine podneo Ustavnom sudu zahtev za ocenu ustavnosti gore navedenih odluka. Ustavni sud je rešenjem o neprihvatljivosti u spojenim slučajevima KI57/22 i KI79/22, dana 4. jula 2022. godine, odlučio da je zahtev podnosioca zahteva neprihvatljiv za meritorno razmatranje iz procesnih razloga, odnosno zbog toga što zahtev nije ispunio ustavni kriterijum iscrpljenosti pravnih sredstava utvrđenih stavom 7. člana 113. Ustava.

Presudom Suda je dalje pojašnjeno da je podnosilac zahteva, dana 28. jula 2022. godine, podneo Osnovnom sudu tužbu za pokretanje upravnog spora, sa predlogom obezbeđenja tužbenog zahteva privremenom merom, odnosno zahtevom za odlaganje izvršenja osporenih odluka TSK-a. Konkretnije, podnosilac zahteva je pred Osnovnim sudom izneo navode koji su se odnosili na (i) blagovremenost predmetne tužbe; i (ii) zakonitost i ustavnost osporenih odluka TSK-a. Što se tiče prvog pitanja, odnosno blagovremenosti zahteva, podnosilac zahteva je, između ostalog, tvrdio da se njegova tužba morala smatrati blagovremenom na osnovu stava 2. člana 28. (bez naslova) i člana 63. (bez naslova) Zakona br. 03/L-202 o upravnim sporovima i/ili da se rok za pokretanje upravnog spora mora vratiti u predašnje stanje na osnovu članova 129. (bez naslova) i 130. (bez naslova) Zakona br. 03/L-006 o parničnom postupku. Prema

administrativ duhet të kthehej në gjendjen e mëparshme bazuar në nenet 129 (pa titull) dhe 130 (pa titull) të Ligjit Nr.03/L-006 për Procedurën Kontestimore. Sipas parashtruesit të kërkesës dhe bazuar në nenet e lartcekura, padia në Gjykatën Themelore duhej të konsiderohej si e paraqitur brenda afatit, sepse edhe pse nuk i ishte paraqitur me kohë Gjykatës Themelore, e njëjta i ishte paraqitur me kohë “*organit jo-kompetent*”, përkatësisht Gjykatës Kushtetuese, si rezultat i “*mos dijës apo e gabimit të hapur të paraqitësit*”, përkatësisht të parashtruesit të kërkesës. Kjo, sipas pretendimit të parashtruesit të kërkesës, ndër të tjera, sepse i njëjti kishte pritje që në rastin e tij Gjykata Kushtetuese do të vendoste njëjtë si në rastet KI99/14 dhe KI100/14, lidhur me vlerësimin e kushtetutshmërisë së propozimit të Kryeprokurorit të Shtetit nga KPK në vitin 2014. Ndërsa, përkitazi me çështjen e dytë, përkatësisht meritat e padisë përkatëse, parashtruesi i kërkesës, në esencë, kishte ngritur pretendime lidhur me (i) ligjshmërinë dhe kushtetutshmërinë e Rregullores së KPK-së për Emërimin e Kryeprokurorit; dhe (ii) mënyrën e poentimit nga anëtarët e Panelit vlerësues të KPK-së, duke kontestuar, ndër të tjera, zbritjen e pikëve nga ato maksimale sipas kriterëve të vlerësimit të përcaktuara përmes Rregullores për Emërimin e Kryeprokurorit, pa arsyetimin e nevojshëm dhe/ose përmbajtjen e arsyetimit përkatës.

Gjykatat e rregullta, përkatësisht Gjykata Themelore, e Apelit dhe Supreme, refuzuan padinë e parashtruesit të kërkesës si të pasafatshme, duke theksuar, ndër të tjera, që bazuar në Ligjin për Konfliktet Administrative (i) padia paraqitet brenda tridhjetë (30) ditësh, nga data e dorëzimit të aktit administrativ përfundimtar palës ose nëse akti administrativ nuk i është dorëzuar brenda gjashtëdhjetë (60) ditësh nga data e dorëzimit të aktit administrativ palës në dobi të së cilës është nxjerrë akti; ndërsa (ii) në rrethanat e rastit të parashtruesit të kërkesës, padia lidhur me vendimet e KPK-së, të 6 prillit 2022, është paraqitur më 28 korrik 2022 dhe për pasojë, kjo padi është paraqitur jashtë afateve të përcaktuara me ligjin e aplikueshëm, përkatësisht Ligjin për Konfliktet Administrative. Në kontekst të pretendimit të parashtruesit të kërkesës, që padia do të duhej të konsiderohej

navodima podnosioca zahteva i na osnovu gore navedenih članova, za tužbu Osnovnom sudu se moralo smatrati da je podneta u roku zbog toga što je ista, iako nije blagovremeno podneta Osnovnom sudu, bila blagovremeno podneta “*nenadležnom organu*”, odnosno Ustavnom sudu, usled “*neznanja ili očigledne omaške podnosioca*”, odnosno podnosioca zahteva. To, prema navodu podnosioca zahteva, između ostalog, zbog toga što je, isti imao očekivanja da će Ustavni sud u njegovom slučaju odlučiti isto kao što je odlučio u slučaju KI99/14 i KI100/14 u vezi sa ocenom ustavnosti predloga za glavnog državnog tužioca od strane TSK-a u 2014. godini. Što se pak tiče drugog pitanja, odnosno osnovanosti predmetne tužbe, podnosilac zahteva je u suštini izneo navode koji su se odnosili na (i) zakonitost i ustavnost Pravilnika TSK-a o imenovanju glavnog tužioca; i (ii) način bodovanja od strane članova Komisije za evaluaciju TSK-a, osporivši pri tom, između ostalog, smanjenje bodova od maksimalno dozvoljenih bodova shodno kriterijumima vrednovanja utvrđenih Pravilnikom o imenovanju glavnog tužioca, bez potrebnog obrazloženja i/ili sadržaja tog obrazloženja.

Redovni sudovi, odnosno Osnovni, Apelacioni i Vrhovni sud, odbili su tužbu podnosioca zahteva kao neblagovremenu, navodeći, između ostalog, da se na osnovu Zakona o upravnim sporovima, (i) tužba podnosi u roku od trideset (30) dana od dana kada je konačni upravni akt dostavljen stranci; ili ako upravni akt nije dostavljen, u roku od šezdeset (60) dana od dana dostavljanja upravnog akta stranci u čiju korist je donesen akt; dok je (ii) u okolnostima slučaja podnosioca zahteva, tužba u odnosu na odluke TSK-a od 6. aprila 2022. godine, podneta 28. jula 2022. godine i da je samim tim ova tužba podneta van rokova propisanih važećim zakonom, odnosno Zakonom o upravnim sporovima. U kontekstu navoda podnosioca zahteva, da se tužba morala smatrati blagovremenom na osnovu člana 28. Zakona o upravnim sporovima i članova 129. i 130. Zakona o parničnom postupku zbog toga što je usled “*neznanja ili očigledne omaške podnosioca*” tužba predata “*nenadležnom organu*”, odnosno Ustavnom

e afatshme bazuar në nenin 28 të Ligjit për Konfliktet Administrative dhe nenet 129 dhe 130 të Ligjit për Procedurën Kontestimore, sepse si pasojë e “*mos dijës apo gabimit të hapur të paraqitësit*”, padia i ishte dorëzuar “*organit jo-kompetent*”, përkatësisht Gjykatës Kushtetuese, gjykatat e rregullta, në esencë, theksuan që këto dispozita nuk janë të aplikueshme në rrethanat e rastit përkatës. Kjo, ndër të tjera, sepse për të qenë i aplikueshëm neni 28 i Ligjit për Konfliktet Administrative, përkatësisht për t’u konsideruar padia përkatëse e afatshme, duhet të plotësohen dy kushte kumulative, përkatësisht që (i) padia të jetë dorëzuar para “*organit jo-kompetent*” si pasojë e “*mos dijës apo e gabimit të hapur të paraqitësit*”; dhe (ii) të ketë “*arritur*” në gjykatën kompetente pas skadimit të afatit për paraqitjen e padisë. Sipas sqarimeve të dhëna nga gjykatat e rregullta, në rrethanat e rastit konkret (i) parashtruesi i kërkesës nuk ka dorëzuar kërkesën në Gjykatën Kushtetuese si rezultat i “*mos dijës apo e gabimit të hapur*” të tij sepse i njëjti, në këtë gjykatë ka dorëzuar kërkesën për vlerësimin e kushtetutshmërisë së vendimeve të KPK-së; (ii) Gjykata Kushtetuese nuk mund të cilësohet si “*organ jo-kompetent*” për qëllime të këtij neni, sepse e njëjta ka vendosur lidhur me kërkesën e parashtruesit të kërkesës; (iii) padia e dorëzuar në “*organin jo-kompetent*” duhet të ketë “*arritur*” në Gjykatën Themelore pas afatit përkatës, ndërsa Gjykata Kushtetuese nuk ka kompetencën për të referuar/dorëzuar rastin në Gjykatën Themelore; dhe për më tepër (iv) bazuar në ligjet e aplikueshme të Republikës së Kosovës, përkatësisht dispozitat relevante të Ligjit për Konfliktet Administrative dhe Ligjin për Procedurën Kontestimore, afatet për iniciimin e konfliktit administrativ dhe gjykata me kompetencë për të shqyrtuar të njëjtin, përkatësisht Departamenti për Çështje Administrative i Gjykatës Themelore, janë qartësisht të përcaktuara. Në fund, gjykatat e rregullta gjithashtu theksuan që nenet 129 dhe 130 të Ligjit për Procedurën Kontestimore lidhur me kthimin në gjendjen e mëparshme, janë të aplikueshme për afatet procedurale gjatë shqyrtimit procedural të një rasti dhe nuk vlejnë për rivendosjen e afatit ligjor për paraqitjen e

sudu, redovni sudovi su, u suštini, istakli da ove odredbe nisu primenljive u okolnostima datog slučaja. To, između ostalog, zbog toga što, da bi član 28. Zakona o upravnim sporovima bio primenljiv, odnosno da bi se predmetna tužba smatrala blagovremenom, moraju biti ispunjena dva kumulativna uslova, odnosno (i) da je tužba predata “*nenadležnom organu*” usled “*neznanja ili očigledne omaške podnosioca*” i (ii) da je “*stigla*” u nadležni sud po isteku roka za podnošenje tužbe. Prema pojašnjenjima koje su dali redovni sudovi, u okolnostima konkretnog slučaja, (i) podnosilac zahteva nije podneo zahtev Ustavnom sudu kao rezultat njegovog “*neznanja ili očigledne omaške*” jer je isti ovom sudu podneo zahtev za ocenu ustavnosti odluka TSK-a; (ii) Ustavni sud se ne može okvalifikovati kao “*nenadležan organ*” u smislu ovog člana jer je isti odlučio povodom zahteva podnosioca zahteva; (iii) tužba koja je predata “*nenadležnom organu*” je morala “*stići*” Osnovnom sudu nakon datog roka, dok Ustavni sud nema nadležnost da upućuje/dostavlja slučaj Osnovnom sudu; a povrh svega, (iv) na osnovu važećih zakona Republike Kosovo, odnosno relevantnih odredbi Zakona o upravnim sporovima i Zakona o parničnom postupku, rokovi za pokretanje upravnog spora i sud koji je nadležan za njegovo razmatranje, odnosno departman za upravna pitanja, su jasno utvrđeni. Na kraju, redovni sudovi su takođe istakli da su članovi 129. i 130. Zakona o parničnom postupku u vezi sa vraćanjem u predašnje stanje primenljivi za procesne rokove prilikom proceduralnog razmatranja slučaja i ne važe za vraćanje zakonskog roka za podnošenje tužbe, kako tvrdi podnosilac zahteva u okolnostima konkretnog slučaja.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom osporio donošenje odluka redovnih sudova, navodeći da su iste, između ostalog, donete uz povredu njegovog prava na pristup pravdi, zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Podnosilac zahteva, između ostalog, ističe (i) da je prvi zahtev koji je upućen Ustavnom sudu bez iscrpljivanja pravnih sredstava propisanih

padisë, siç pretendon parashtuesi i kërkesës në rrethanat e rastit konkret.

Ankesa e parashtuesit të kërkesës

Parashtuesi i kërkesës, para Gjykatës kontestoi vendimmarrjen e gjykatave të rregullta, duke pretenduar që të njëjtat janë nxjerrë, ndër të tjera, në cenim të së drejtës së tij për qasje në drejtësi të garantuar me nenin 31 të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Parashtuesi i kërkesës, ndër të tjera, thekson që (i) kërkesa e parë e dorëzuar në Gjykatën Kushtetuese, pa i shteruar mjetet juridike të përcaktuara me ligj, është dorëzuar bazuar në praktikën paraprahe të kësaj Gjykate, respektivisht bazuar në Aktgjykimin e Gjykatës në rastet KI99/14 dhe KI100/14, por edhe në rastet KI34/17 e KI55/17, përmes të cilave ishte vlerësuar kushtetutshmëria e zgjedhjes së Kryetarit të Gjykatës Supreme dhe të Apelit, respektivisht; dhe për pasojë, kishte pritje të arsyeshme që Gjykata Kushtetuese do të trajtonte edhe kërkesën e tij për vlerësimin e kushtetutshmërisë së vendimeve të kontestuara të KPK-së; dhe (ii) pas vendimmarrjes nga Gjykata Kushtetuese në rastet KI57/22 dhe KI79/22, i njëjti i është drejtuar Gjykatës Themelore përmes inicimit të konfliktit administrativ me padi, duke pretenduar, ndër të tjera, që padia e tij në Gjykatën Themelore, bazuar në dispozitat e ligjit të aplikueshëm duhet të trajtohet si e afatshme, sepse si pasojë e “*mos dijës apo gabimit të hapur të paraqitësit*”, kërkesa për vlerësimin e vendimeve të kontestuara të KPK-së i është dorëzuar “*organit jo-kompetent*”, përkatësisht Gjykatës Kushtetuese dhe që për pasojë ekzistojnë shkaqe të arsyeshme, bazuar në të cilat, Gjykata Themelore duhet të kishte lejuar kthimin në gjendjen e mëparshme për afatin e inicimit të konfliktit administrativ.

Gjetjet e Gjykatës

Në trajtimin e pretendimeve të parashtuesit të kërkesës, Aktgjykimi fillimisht sqaron që (i) për dallim nga rastet KI57/22 dhe KI79/22, përmes të cilave janë kontestuar vendimet përkatëse të KPK-së dhe është kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë si dhe shpallja e tyre në kundërshtim me Kushtetutën; në rrethanat e rastit konkret

zakonom, podnet na osnovu ranije prakse tog Suda, odnosno na osnovu presude Suda u slučajevima KI99/14 i KI100/14, ali i u slučajevima KI34/17 i KI55/17, kojima je ocenjena ustavnost izbora predsednika Vrhovnog i Apelacionog suda, respektivno; i da je kao rezultat toga, imao opravdano očekivanje da će Ustavni sud razmotriti i njegov zahtev za ocenu ustavnosti osporenih odluka TSK-a; i (ii) nakon donošenja odluke od strane Ustavnog suda u slučaju KI57/22 i KI79/22, isti se obratio Osnovnom sudu tužbom za pokretanje upravnog spora, navodeći, između ostalog, da se njegova tužba Osnovnom sudu, na osnovu odredbi važećeg zakona, mora smatrati blagovremenom, zbog toga što je usled “*neznanja ili očigledne omaške podnosioca*”, zahtev za ocenu osporenih odluka TSK-a podnet “*nenadležnom organu*”, odnosno Ustavnom sudu i da kao rezultat toga, postoje opravdani razlozi na osnovu kojih je Osnovni sud morao da dozvoli vraćanje u pređašnje stanje za rok za pokretanje upravnog spora.

Nalazi Suda

Prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva, u presudi je najpre pojašnjeno (i) da za razliku od slučaja KI57/22 i KI79/22 u kojem su osporene relevantne odluke TSK-a i traženo da se oceni njihova ustavnost kao i da budu proglašene suprotnim Ustavu; u okolnostima konkretnog slučaja se (ii) pred Sudom osporava presuda Vrhovnog suda, kojom je potvrđeno odlučivanje Apelacionog i Osnovnog suda o neblagovremenosti tužbe podnosioca zahteva u vezi sa pokretanjem upravnog spora protiv osporenih odluka TSK-a, sa zahtevom da se iste, odnosno odluke redovnih sudova proglase suprotnim Ustavu i da se ocena odluka TSK-a koje se odnose na predlaganje glavnog državnog tužioca vrati Osnovnom sudu na ponovno odlučivanje.

U presudi se najpre ističe da su sva potrebna pojašnjenja o proglašenju neprihvatljivim, prvog zahteva podnosioca zahteva usled neispunjavanja ustavne obaveze o iscrpljivanju zakonom propisanih pravnih sredstava, data u rešenju o neprihvatljivosti u slučaju KI57/22 i KI79/22, objavljene 25 jula 2022. godine. Dok, pri oceni ustavnosti presude Vrhovnog suda,

(ii) para Gjykatës, kontestohet Aktgjykimi i Gjykatës Supreme, përmes të cilit është konfirmuar vendimmarrja e Gjykatës së Apelit dhe asaj Themelore, lidhur me pasafatshmërinë e padisë së parashtruesit të kërkesës lidhur me iniciimin e konfliktit administrativ kundër vendimeve të kontestuara të KPK-së, me kërkesën që të njëjtat, përkatësisht vendimet e gjykatave të rregullta, të shpallen në kundërshtim me Kushtetutën dhe që vlerësimi i vendimeve të KPK-së përkritazi me propozimin e Kryeprokurorit të Shtetit, të kthehet në rivendosje në Gjykatën Themelore.

Aktgjykimi fillimisht nënvizon që të gjitha sqarimet e nevojshme përkritazi me shpalljen e papranueshme të kërkesës së parë të parashtruesit për shkak të mospërbushjes së detyrimit kushtetues për shterimin e mjeteve juridike të përcaktuara me ligj, janë dhënë në Aktvendimin për Papranueshmëri në rastet KI57/22 dhe KI79/22, të publikuara më 25 korrik 2022. Ndërsa, në vlerësimin e kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të kontestuar në rastin konkret, Aktgjykimi i Gjykatës vlerëson pretendimet e parashtruesit të kërkesës lidhur me cenimin e të drejtës së tij për qasje në drejtësi si rezultat i vendimeve të gjykatave të rregullta, në bazë të të cilave, iniciimi i konfliktit administrativ kundër vendimeve të kontestuara të KPK-së, është shpallur i pasafatshëm. Në këtë kontekst, Aktgjykimi fillimisht shtjellon (i) parimet e përgjithshme lidhur me të drejtën për qasje në drejtësi, të zhvilluara nga praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe ajo e Gjykatës, me theks në të gjitha ato raste në të cilat është trajtuar cenimi ose jo i të drejtës për qasje në drejtësi, si rezultat i interpretimit/aplikimit të afateve procedurale për iniciimin e kontesteve në procedurë administrative/civile; dhe më pas, (ii) ka aplikuar të njëjtat në rrethanat e rastit konkret.

Në këtë kontekst, Aktgjykimi sqaron që sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, vlerësimi nëse si rezultat i interpretimit/aplikimit të afateve procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme mund të jetë cenuar e drejta e qasjes në drejtësi, e garantuar me nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duhet t'i nënshtrohet

osporene u konkretnom slučaju, presuda Suda ocenjuje navode podnosioca zahteva koji se odnose na povredu njegovog prava na pristup pravdi kao rezultat odluka redovnih sudova, na osnovu kojih je pokretanje upravnog spora protiv osporenih odluka TSK-a proglašeno neblagovremenim. U tom kontekstu, presudom su najpre razrađena (i) opšta načela u vezi sa pravom na pristup pravdi razvijena sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava i Suda, sa naglaskom na sve one slučajeve u kojima je razmatrano pitanje da li je bilo ili nije bilo povrede prava na pristup pravdi kao rezultat tumačenja/primene procesnih rokova za pokretanje sporova u parničnom postupku; a zatim (ii) primenio ista na okolnosti konkretnog slučaja.

U tom kontekstu, presuda pojašnjava da prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, ocena da li je kao rezultat tumačenja/primene procesnih rokova utvrđenih u važećim zakonima možda povređeno pravo na pristup pravdi, zagarantovano članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, mora biti podvrgnuta testu (i) legitimnog cilja; i (ii) srazmernosti. U kontekstu prvog kriterijuma, odnosno legitimnog cilja, sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava je dosledna u tome da poštovanje procesnih rokova utvrđenih u važećim zakonima, teži legitimnom cilju valjanog sprovođenja pravde i poštovanja načela pravne sigurnosti. Dok, u kontekstu drugog kriterijuma, odnosno srazmernosti, sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava, između ostalog, naglašava da sudovi moraju da izbegavaju kako prekomerni formalizam tako i prekomernu fleksibilnost u tumačenju procesnih rokova propisanih važećim zakonima sa ciljem zaštite načela pravne sigurnosti. U principu, i kako se detaljno objašnjava u presudi, Evropski sud za ljudska prava je utvrdio povredu prava na pristup pravdi u kontekstu tumačenja procesnih rokova utvrđenih važećim zakonima, uglavnom onda kada su nadležni javni organi izračunali procesne rokove za pokretanje tužbi i/ili podnošenje žalbi od trenutka donošenja odluke, a ne od trenutka objavljivanja osporenih odluka, čime su dotičnim strankama onemogućili i/ili naneli nesrazmeran teret da

testit të (i) qëllimit legjitim; dhe (ii) proporcionalitetit. Në kontekst të kriterit të parë, përkatësisht qëllimit legjitim, praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, është konsistente në atë se respektimi i afateve procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, ndjek qëllimin legjitim të administrimit të duhur të drejtësisë dhe respektimit të parimit të sigurisë juridike. Ndërsa, në kontekst të kriterit të dytë, përkatësisht proporcionalitetit, praktika gjyqësore e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, ndër të tjera, thekson që gjykatat duhet të shmangin edhe formalizmin por edhe fleksibilitetin e tepruar në interpretimin e afateve procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme me qëllim të mbrojtjes së parimit të sigurisë juridike. Në parim, dhe siç sqarohet detajisht në Aktgjykim, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka konstatuar shkelje të së drejtës për qasje në drejtësi, në kontekst të interpretimit të afateve procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, kryesisht atëherë kur autoritetet përkatëse publike kanë llogaritur afatet procedurale për iniciimin e padive dhe/ose ushtrimin e ankesave nga momenti i vendimmarrjes dhe jo nga ai i publikimit të vendimeve të kontestuara, duke u pamundësuar dhe/ose vënë barrë joproporcionale palëve përkatëse që të ushtrojnë të drejtat e tyre të përcaktuara në ligjet e aplikueshme. Në anën tjetër, duke mos konstatuar shkelje të nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në kontekst të cenimit të së drejtës në qasje në drejtësi edhe në rastet kur vet autoritetet publike kanë këshilluar gabimisht palët përkatëse lidhur me afatet procedurale për iniciimin e padive dhe/ose ushtrimin e ankesave, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vënë theks, në parim dhe ndër të tjera, në faktin që palët bartin detyrimin për të vepruar me kujdesin e duhur dhe bazuar në afatet procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, me theks në rrethanat kur ato përfaqësohen në procedurat përkatëse nga përfaqësues të autorizuar.

Përfundimi

Në rrethanat e rastit të parashtruesit të kërkesës, nuk është kontestuese që padia për iniciimin e konfliktit administrativ kundër vendimeve të kontestuara të KPK-së është

ostvare svoja prava utvrđena u važećim zakonima. S druge strane, neutvrđivši povredu člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima u kontekstu povrede prava na pristup pravdi, čak i u slučajevima kada su sami javni organi pogrešno posavetovali dotične stranke u vezi sa procesnim rokovima za pokretanje tužbi i/ili ulaganje žalbi, Evropski sud za ljudska prava je stavio naglasak na, u načelu i između ostalog, činjenicu da stranke snose obavezu da postupaju sa dužnom pažnjom i na osnovu procesnih rokova utvrđenih u važećim zakonima, sa naglaskom na okolnosti kada ih u relevantnim postupcima zastupa ovlašćeni zastupnik.

Zaključak

U okolnostima slučaja podnosioca zahteva, nije sporno da je tužba za pokretanje upravnog spora protiv osporenih odluka TSK-a podneta van zakonskih rokova utvrđenih u Zakonu o upravnim sporovima. Inače, svi navodi podnosioca zahteva o tome (i) da se njegova tužba Osnovnom sudu trebalo bi se smatrati blagovremenom jer je usled “*neznanja ili očigledne omaške podnosioca*” podneta “*nenadležnom organu*”, odnosno Ustavnom sudu; i da su kao rezultat toga (ii) rokovi za pokretanje tužbe morali biti vraćeni u pređašnje stanje, su ispitani i obrazloženi od strane sva tri redovna suda, a Sud, prema pojašnjenjima datim u presudi, ocenjuje da obrazloženja redovnih sudova ne sadrže preterani formalizam i/ili proizvoljnost u tumačenju važećih zakona.

Pri konstataciji da osporena presuda Vrhovnog suda nije doneta u suprotnosti sa stavom 1. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, Sud je takođe stavio naglasak i na činjenicu (i) da poštovanje procesnih rokova utvrđenih u važećim zakonima teži legitimnom cilju poštovanja načela pravne sigurnosti; i (ii) u okolnostima konkretnog slučaja tumačenje redovnih sudova je takođe srazmerno u odnosu na zaštitu ovog načela, ističući i činjenicu da, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava i sudske prakse Suda, stranke takođe snose odgovornost za poštovanje zahteva utvrđenih važećim zakonima, odnosno da se

paraqitur jashtë afateve ligjore të përcaktuara në Ligjin për Konfliktet Administrative. Ndërsa, të gjitha pretendimet e parashtruesit të kërkesës, që (i) padia e tij në Gjykatën Themelore do të duhej të konsiderohej e afatshme sepse si pasojë e “mos dijës apo gabimit të hapur të paraqitësit” është dorëzuar në një “organ jo-kompetent”, përkatësisht në Gjykatën Kushtetuese; dhe se për pasojë, (ii) afatet për inicimin e padisë do të duhej të kthehen në gjendjen e mëparshme, janë trajtuar dhe arsyetuar nga tri gjykata të rregullta dhe Gjykata, sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, vlerëson që arsyetimet e gjykatave të rregullta nuk ngërthejnë formalizëm të tepruar dhe/ose arbitraritet në interpretimin e ligjeve të aplikueshme.

Në konstatimin që Aktgjykimi i kontestuar i Gjykatës Supreme nuk është nxjerrë në kundërshtim me paragrafin 1 të nenit 31 të Kushtetutës në lidhje me paragrafin 1 të nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykata gjithashtu vuri theks në faktin që (i) respektimi i afateve procedurale të përcaktuara në ligjet e aplikueshme ndjek qëllimin legjitim të respektimit të parimit të sigurisë juridike; dhe (ii) në rrethanat e rastit konkret, interpretimi i gjykatave të rregullta është gjithashtu proporcional në raport me mbrojtjen e këtij parimi, duke vënë theks gjithashtu në faktin, që bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe atë të Gjykatës, palët gjithashtu bartin përgjegjësinë për respektimin e kërkesave të përcaktuara në ligjet e aplikueshme, përkatësisht të ndjekin afatet dhe procedurat përkatëse sipas përcaktimeve ligjore.

KI74/22, Parashtrues: Zoran Đokić; Vlerësim i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme [Pml.nr.19/2022], të 15 shkurtit 2022

E drejta për t'u informuar për ndryshim dhe zgjerim të aktakuzës, si dhe ajo për ballafaqim të dëshmitarëve dhe dëgjim të dëshmitarëve në dobi të parashtruesit të kërkesës, si pjesë përbërëse e një gjykimi të drejtë, nuk cenohen nëse (i) prokurori me kohë ka njoftuar mbrojtësin e parashtruesit të kërkesës lidhur

pridržavaju zakonom propisanih relevantnih rokova i procedura.

KI74/22, podnosilac zahteva: Zoran Đokić, ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda [Pml. br. 19/2022] od 15. februara 2022. godine

Pravo na informisanje o izmeni i proširenju optužnice, kao i pravo na suočavanje sa svedocima i saslušanje svedoka u korist podnosioca zahteva, kao sastavni deo pravičnog suđenja, nisu povređena, ako (i) je tužilac blagovremeno obavestio branioca podnosioca zahteva o proširenju optužnice; (ii) proširenje optužnice protiv podnosioca zahteva nije promenilo kvalifikaciju krivičnog dela i nije promenilo njegovu ulogu u izvršenju krivičnog dela; (iii) redovni sudovi su objasnili da su se svedoci suočili sa podnosiocem zahteva i/ili njegovom odbranom; (iv) redovni sudovi nisu uskratili pravo podnosioca zahteva da predlaže nove svedoke; i (v) redovni sudovi su takođe saslušali svedoke u korist podnosioca zahteva: - *nema povrede ustavnih prava.*

Činjenice

Okolnosti konkretnog slučaja su povezane sa optužnicom koju je Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo podiglo protiv podnosioca zahteva zbog ratnih zločina, u suprotnosti sa članom 3. (Nemeđunarodni oružani sukobi) Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine i dopunskim protokolima iz 1977. i 2005. godine, na osnovu stava 1. člana 152. (Ratni zločini koji ozbiljno krše član 3 Ženevskih konvencija) Krivičnog zakonika br. 04/L-82 Republike Kosovo i člana 142. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Osnovni sud u Prištini je podnosioca zahteva oglasio krivim zato što je, između ostalog, izvršio krivično delo ratni zločini protiv civilnog stanovništva u saizvršilaštvu iz člana 142. u vezi sa članom 22. Krivičnog zakona SFRJ u vezi sa članom 3. Ženevskih konvencija i članom 4. (Osnovne garancije) Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine o zaštiti

me zgjerimin e aktakuzës; (ii) zgjerimi i aktakuzës kundër parashtruesit të kërkesës nuk ka ndryshuar kualifikimin e veprës penale dhe nuk ka ndryshuar rolin e tij në kryerjen e veprës penale; (iii) gjykatat e rregullta kanë shpjeguar se dëshmitarët janë ballafaquar me parashtruesin e kërkesës dhe/ose mbrojtjen e tij; (iv) gjykatat e rregullta nuk kanë mohuar të drejtën e parashtruesit të kërkesës për të propozuar dëshmitarë të rinj; si dhe (v) gjykatat e rregullta kanë dëgjuar edhe dëshmitarët në dobi të parashtruesit të kërkesës: - *mos shkelje e të drejtave kushtetuese*

Faktet

Rrethanat e rastit konkret ndërlidhen me aktakuzën që Prokuroria Speciale e Republikës së Kosovës kishte ngritur kundër parashtruesit të kërkesës për shkak të krimeve të luftës, në shkelje të nenit 3 (Konfliktet pa karakter ndërkombëtar) të Konventave të Gjenevës nga 12 gushti 1949 dhe Protokollet Shtesë nga 1977 dhe 2005, bazuar në paragrafin 1 të nenit 152 (Krimet e luftës në shkelje të rëndë të nenit 3 të përbashkët të konventave të Gjenevës), të Kodit nr.04/L-82 të Kodit Penal të Republikës së Kosovës dhe nenit 142 të Ligjit Penal të Republikës Socialiste Federative të Jugosllavisë. Gjykata Themelore në Prishtinë e shpalli fajtor parashtruesin e kërkesës, ndër të tjera për shkak se, në bashkëkryerje, kishte kryer veprën penale Krime të Luftës Kundër Popullatës Civile nga neni 142 lidhur me nenin 22 të Ligjit Penal të RSFJ-së, lidhur me nenin 3 të Konventës së Gjenevës dhe nenin 4 (Garancitë Themelore) të Protokollit Shtesë të Konventave të Gjenevës, të 12 gushtit të vitit 1949, për Mbrojtjen e Viktimave të Konflikteve të Armatosura Jo Ndërkombëtare, të 8 qershorit të vitit 1977, dhe për pasojë e dënoi me burgim në kohëzgjatje prej dymbëdhjetë (12) vitesh. Parashtruesi i kërkesës paraqiti ankesë në Gjykatën e Apelit kundër Aktgjykimit të Gjykatës Themelore, duke pretenduar shkelje thelbësore të dispozitave të procedurës penale, vërtetim të gabuar të gjendjes faktike, shkelje të ligjit penal dhe vendimit për dënimin. Parashtruesi i kërkesës, ndër të tjera, u ankua përkitazi me zgjerimin e aktakuzës dhe dëshmitarëve përkatës, duke kërkuar që të lirohet nga akuza. Gjykata e Apelit dhe Gjykata Supreme, duke

žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 8. juna 1977. godine i kao posledica toga osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od dvanaest (12) godina. Podnosilac zahteva je izjavio Apelacionom sudu žalbu protiv presude Osnovnog suda, zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede krivičnog zakona i odluke o kazni. Podnosilac zahteva se, između ostalog, žalio na proširenje optužnice i dotične svedoke i tražio da bude oslobođen optužbe. Apelacioni i Vrhovni sud su postupajući po žalbi, odnosno po zahtevu za zaštitu zakonitosti, potvrdili pobijanu presudu Osnovnog suda.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom tvrdio da je došlo do povrede člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 3 (a) i (d) člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima, navodeći, između ostalog, (i) da mu tužilaštvo i redovni sudovi nisu dali mogućnost da se izjasni o izmenjenoj i proširenoj optužnici protiv njega; (ii) da su istražne radnje, odnosno saslušanje svedoka, oštećenih strana i identifikacija podnosioca zahteva, sprovedene bez prisustva branioca; (iii) da se na osnovu stava 2. člana 288. (Zahtevi nakon zakazanog glavnog pretresa) Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku Republike Kosovo, predlog koji se odnosi na nove svedoke može prihvatiti samo ako predloženi svedoci nisu bili poznati u vreme drugog početnog saslušanja, što u njegovom predmetu nije bio slučaj; i (iv) da redovni sudovi nisu saslušali svedoke koji bi svedočili u korist podnosioca zahteva ili bi njihov iskaz u najmanju ruku bio neutralan.

Nalazi Suda

Sud je ocenio navode podnosioca zahteva u kontekstu prava na pravično i nepristrasno suđenje, zagaranatovanog članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima i u tom kontekstu (i) najpre izložio opšta načela koja se odnose na pravo na obaveštavanje o

vepruar sipas ankesës dhe kërkesës për mbrojtje të ligjshmërisë, respektivisht, vërtetuan Aktgjykimin e kontestuar të Gjykatës Themelore.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Para Gjykatës, parashtruesi i kërkesës pretendoi shkelje të nenit 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës, në lidhje me paragrafin 3 (a) dhe (d) të nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, duke theksuar, ndër të tjera, se (i) prokuroria dhe gjykatat e rregullta nuk ia dhanë mundësinë që të deklarohet për aktakuzën e ndryshuar dhe të zgjeruar kundër tij; (ii) veprimet hetimore, përkatësisht marrja në pyetje e dëshmitarëve, palëve të dëmtuara dhe identifikimi i parashtruesit të kërkesës, janë kryer pa praninë e mbrojtësit; (iii) sipas paragrafit 2 të nenit 288 (Kërkesat pas caktimit të shqyrtimit gjyqësor) të Kodit nr. 04/L-123 të Procedurës Penale të Republikës së Kosovës, propozimi i dëshmitarëve të rinj mund të pranohet vetëm nëse dëshmitarët e propozuar nuk kanë qenë të njohur në kohën e mbajtjes së shqyrtimit të dytë fillestar, gjë që në rastin e tij ky nuk ishte rasti; dhe (iv) gjykatat e rregullta nuk kanë dëgjuar dëshmitarët që do të kishin dëshmuar në favor të parashtruesit të kërkesës ose të paktën dëshmia e tyre do të ishte neutrale.

Gjetjet e Gjykatës

Gjykata vlerësoi pretendimet e parashtruesit të kërkesës në kuadër të së drejtës për një gjykim të drejtë dhe të paanshëm, siç garantohet me nenin 31 [E Drejta për Gjykim të Drejtë dhe të Paanshëm] të Kushtetutës në lidhje me nenin 6 (E drejta për një proces të rregullt) të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe në këtë kontekst (i) së pari shtjelloi parimet e përgjithshme lidhur me të drejtën për t'u informuar për ndryshim dhe zgjerim të procesit gjyqësor nga Gjykata e Apelit, se mundësia e ushtrimit praktik dhe efektiv të mbrojtjes ndaj zgjerimit të aktakuzës i është dhënë mbrojtjes së parashtruesit të kërkesës; (ii) zgjerimi i aktakuzës kundër parashtruesit të kërkesës nuk

izmeni i proshirënjë sudskog procesa od strane Apelacionog suda, da je mogućnost podnošenja praktičnog i delotvornog sredstva protiv proširenja optužnice data odbrani podnosioca zahteva; (ii) proširenje optužnice protiv podnosioca zahteva nije izmenilo kvalifikaciju krivičnog dela i nije izmenilo ulogu podnosioca zahteva u izvršenju krivičnog dela; (iii) redovni sudovi su pojasnili da su se svedoci suočili sa podnosiocem zahteva i/ili sa njegovom odbranom i da su ga isti identifikovali da je bio prisutan u određenim situacijama kada su izvršena krivična dela; (iv) da redovni sudovi nisu podnosiocu zahteva uskratili pravo na predlaganje novih svedoka, ali su istakli da se predlaganje svedoka odnosi i na oštećene strane, što je u skladu sa načelom "jednakosti oružja" kako je zagarantovano pravom na pravično i nepristrasno suđenje; i (v) da su redovni sudovi saslušali i svedoke u korist podnosioca zahteva, dok težina koja se daje iskazima tih svedoka predstavlja stvar nadležnosti i delokruga rada redovnih sudova.

ka ndryshuar kualifikimin e veprës penale dhe nuk ka ndryshuar rolin e parashtruesit të kërkesës në kryerjen e veprës penale; (iii) gjykatat e rregullta kanë shpjeguar se dëshmitarët janë ballafaquar me parashtruesin e kërkesës dhe/ose mbrojtjen e tij dhe se të njëjtin e kanë identifikuar që ka qenë prezent në situata të caktuara kur janë kryer veprat penale; (iv) gjykatat e rregullta nuk kanë mohuar të drejtën e parashtruesit të kërkesës për të propozuar dëshmitarë të rinj, veçse të njëjtat kanë theksuar se propozimi i dëshmitarëve vlen edhe për palët e dëmtuara, çka është në pajtim me parimin e “barazisë së armëve” siç garantohet me të drejtën për gjykimin të drejtë dhe të paanshëm; (v) gjykatat e rregullta kanë dëgjuar edhe dëshmitarët në favor të parashtruesit të kërkesës, ndërsa pesha që u akordohet dëshmisë së atyre dëshmitarëve është çështje e juridiksionit dhe fushëveprimit të gjykatave të rregullta.

Neni 12 [Pushteti Lokal], Neni 123 [Parimet e Përgjithshme], Neni 124 [Organizimi dhe Funkionimi i Vetëqeverisjes Lokale]

KO 177/23, Parashtrues: Komuna e Prizrenit; Vlerësim i kushtetutshmërisë së nenit 5 të Ligjit nr.08/L-224 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme]

Dispozita ligjore e cila përcakton (i) bazën ligjore sipas të cilës mund të falet tatimi në pronën e paluajtshme dhe saktëson lartësinë maksimale të faljes së këtij tatimi dhe afatin përkatës kohor brenda të cilit mund të merret vendimi për faljen e tatimit në pronën e paluajtshme; perderisa (ii) kompetencën për një vendimmarrje të tillë ia përcakton kuvendeve përkatëse komunale, nuk cenon përgjegjësitë komunale apo nuk zvogëlon të hyrat e komunës të garantuara me paragrafin 2 të nenit 12 [Pushteti Lokal], paragrafin 1 të nenit 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe paragrafët 2 dhe 5 të nenit 124 [Organizimi dhe Funkionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të

Çlan 12. [Lokalna vlast], çlan 123. [Osnovna načela], çlan 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave]

KO 177/23, podnosilac zahteva: Opština Prizren, ocena ustavnosti člana 5. Zakona br. 08/L-224 o izmeni i dopuni Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu

Zakonska odredba koja definiše (i) pravni osnov po kome se može oprostiti porez na nepokretnu imovinu i precizira maksimalni iznos poreskog oslobođenja i relevantni rok u kome se može doneti odluka o oslobađanju od poreza na nepokretnu imovinu; dok (ii) nadležnost za takvo odlučivanje dodeljuje relevantnim skupštinama opština, ne krši opštinske odgovornosti niti umanjuje prihode opštine zagarrantovane stavom 2 člana 12. [Lokalna vlast], stavom 1 člana 123. [Osnovna načela] i stavovima 2 i 5 člana 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava: - *nema povrede ustavnih prava.*

Činjenice

Presuda Suda prvo pojašnjava da na osnovu stava 4, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, opština može da ospori ustavnost zakona ili akata Vlade koji povređuju njihove opštinske odgovornosti ili umanjuju njihove prihode, ako taj zakon ili akt utiče na tu opštinu. Na osnovu ove odredbe, podnosilac zahteva je, odnosno opština Prizren, tražila ocenu ustavnosti člana 5. Zakona br. 08/L-224 o izmeni i dopuni Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu.

Ovaj član propisuje da (i) poreski obveznik koji je u obavezi da plati porez na nepokretnu imovinu za poresku 2023. godinu ispunjava uslove za oproštaj poreza; (ii) iznos oproštaja poreza na imovinu za sve poreske obveznike je dozvoljen do iznosa računa poreza na imovinu za 2023. godinu, ali ne više od sto (100) evra; (iii) odluku o oproštaju poreza na imovinu donosi Skupština opštine svake opštine najkasnije u roku od 30 dana od dana stupanja

Kushtetutë: mos shkelje e të drejtave kushtetuese.

Faktet

Aktgjykimi i Gjykatës fillimisht sqaron që bazuar në paragrafin 4 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës, komuna është e autorizuar të kontestojë kushtetutshmërinë e ligjeve të Kuvendit ose të akteve të Qeverisë, të cilat cenojnë përgjegjësitë komunale ose zvogëlojnë të hyrat e komunës, në rast se komuna përkatëse është prekur nga ai ligj ose akt. Bazuar në këtë dispozitë, parashtruesi i kërkesës, përkatësisht Komuna e Prizrenit, kërkoi vlerësimin e kushtetutshmërisë së nenit 5 të Ligjit nr.08/L-224 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme. Ky nen përcakton që (i) çdo tatimpagues që është i detyruar të paguajë tatimin mbi pronën e paluajtshme për vitin tatimor 2023, kualifikohet për faljen e tatimit; (ii) shuma e faljes së tatimit në pronë për të gjithë tatimpaguesit lejohet deri në lartësinë e faturës së tatimit në pronë për vitin 2023, por jo më shumë se njëqind (100) euro; (iii) vendimi për faljen e tatimit në pronë merret nga kuvendi komunal i çdo komune më së largu tridhjetë (30) ditë nga hyrja në fuqi e këtij ligji; (iv) në rast që tatimpaguesi ka paguar faturën e tatimit në pronë për vitin 2023, shuma e falur i llogaritet si paradhënie për vitet pasuese; (v) zbatimi i kësaj dispozite mbetet në përgjegjësinë e çdo komune përgjegjëse për administrimin e procesit të tatimit në pronë, për pronat e paluajtshme që ndodhen brenda territorit të komunës përkatëse; dhe që (iv) Ministria përgjegjëse për financa nxjerr vendime që mund të jenë të nevojshme për zbatimin e kësaj dispozite.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Para Gjykatës, parashtruesi i kërkesës pretendoi se dispozita e lartcekur cenon përgjegjësitë komunale dhe zvogëlon të hyrat e komunës në kundërshtim me (i) garancitë kushtetuese të përcaktuara në paragrafin 2 të nenit 12 [Pushteti Lokal], paragrafët 1 dhe 3 të nenit 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe paragrafët 2, 3 dhe 5 të nenit 124 [Organizimi

na snagu ovog zakona; (iv) u slučaju da je poreski obveznik platio račun za porez na imovinu za 2023. godinu, oprošteni iznos se obračunava kao predujam za naredne godine; (v) sprovođenje ove odredbe ostaje odgovornost svake opštine odgovorne za upravljanje procesa poreza na nepokretnu imovinu koja se nalazi na teritoriji relevantne opštine; i da (iv) resorno Ministarstvo finansija donosi odluke koje mogu biti neophodne za sprovođenje ove odredbe.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosilac zahteva je pred Sudom navodio da gore navedena odredba povređuje opštinske odgovornosti i umanjuje prihode opštine u suprotnosti sa (i) ustavnim garancijama propisanim u stavu 2, člana 12. [Lokalna vlast], stavovima 1 i 3, člana 123. [Osnovna načela] i stavovima 2, 3 i 5, člana 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava; (ii) Evropskom poveljom o lokalnoj samoupravi; i (iii) Zakonom br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakonom br. 03/L-049 o finansijama lokalne samouprave i Zakonom br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu, u suštini i između ostalog, jer se upliće u vršenje izvornih nadležnosti opštine u odnosu na prihode od poreza na nepokretnu imovinu i utiče na budžet opštine do vrednosti od 3 (tri) miliona evra, dok na nivou lokalne samouprave u Republici Kosova do vrednosti od 27 (dvadeset sedam) miliona evra prema navedenim podacima Zajednice opština kosova. Podnosilac zahteva je takođe tražio od Suda da do njegovog meritornog odlučivanja u vezi sa ocenom ustavnosti člana 5. Osporenog zakona, uvede privremenu meru, obustavljajući njegova dejstva. Što se tiče poslednje navedenog, 1. septembra 2023. godine, Sud je odlučio da (i) usvoji zahtev za privremenu meru u vremenskom trajanju do 30. novembra 2023. godine; i (ii) obustavi primenu člana 5. Osporenog zakona br. 08/L-224 o izmeni i dopuni Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu i sprovođenje odluka donetih na osnovu ovog člana do gore navedenog roka.

dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës; (ii) Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale; dhe (iii) Ligjin nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale, Ligjin nr. 03/L-049 për Financat e Pushtetit Lokal dhe Ligjin 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme, në esencë dhe ndër të tjera, sepse ndërhyjnë në ushtrimin e kompetencave vetanake të komunës përkitazi me të hyrat nga tatimi në pronën e paluajtshme dhe afekton buxhetin komunal deri në vlerën prej tre (3) milionë euro, ndërsa në nivel të pushtetit lokal në Republikën e Kosovës, deri në vlerën prej njëzet e shtatë (27) milionë euro, sipas të dhënave të referuara të Asociacionit të Komunave të Kosovës. Parashtruesi i kërkesës gjithashtu kishte kërkuar nga Gjykata që deri në vendosjen meritorë të saj lidhur me vlerësimin e kushtetutshmërisë së nenit 5 të Ligjit të kontestuar, të vendosë masën e përkohshme, duke pezulluar efektet e tij. Lidhur me këtë të fundit, më 1 shtator 2023, Gjykata vendosi për (i) miratimin e kërkesës për masë të përkohshme, në kohëzgjatje deri më 30 nëntor 2023; dhe (ii) pezullimin e zbatimit të nenit 5 të Ligjit nr.08/L-224 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e Paluajtshme dhe zbatimin e vendimeve të nxjerra në bazë të këtij neni, deri në afatin e lartpërmendur.

Gjetjet e Gjykatës

Në adresimin e pretendimeve të parashtruesit të kërkesës, Aktgjykimi fillimisht shtjellon parimet e përgjithshme lidhur me vetëqeverisjen lokale sipas Kushtetutës, Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale dhe ligjet e aplikueshme të Republikës së Kosovës, si dhe praktikën gjyqësore të Gjykatës Kushtetuese.

Në këtë kontekst, Aktgjykimi, duke u bazuar në nenet 12 [Pushteti Lokal], 123 [Parimet e Përgjithshme] dhe 124 [Organizimi dhe Funksionimi i Vetëqeverisjes Lokale] të Kushtetutës, Kartën Evropiane për Vetëqeverisjen Lokale, si dhe ligjet relevante të aplikueshme, ndër të tjera, thekson që nuk është kontestuese që bazuar në Ligjin nr. 03/L-040 për Vetëqeverisje Lokale, Ligjin nr. 03/L-049 për Financat e Pushtetit Lokal dhe Ligjin nr. 06/L-005 për Tatimin në Pronën e

Nalazi Suda

Prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva, presuda prvo razrađuje opšta načela u vezi sa lokalnom samoupravom prema Ustavu, Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi, primenljivim zakonima Republike Kosovo i sudskom praksom Ustavnog suda.

U tom smislu, presuda, na osnovu članova 12. [Lokalna vlast], 123. [Osnovna načela] i 124. [Organizovanje i funkcionisanje lokalne samouprave] Ustava, Evropske povelje o lokalnoj samoupravi i relevantnih primenjivih zakona, između ostalog, ističe da nije sporno da su na osnovu Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Zakona br. 03/L-049 o finansijama lokalne samouprave i Zakona br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu, pitanja koja se odnose na porez na nepokretnu imovinu izvorne nadležnosti opština i da iste imaju ovlašćenja da utvrđuju, naplaćuju i troše prihode koji proizilaze iz poreza na nepokretnu imovinu prema odredbama primenjivog zakona. Poslednje navedeni, na osnovu odredaba Ustava, utvrđuje granice podele nadležnosti između centralne i lokalne vlasti.

Prema pojašnjenjima datim u presudi, osporenim zakonom se (i) utvrđuje pravni osnov po kome se porez na nepokretnu imovinu može oprostiti za poresku 2023. godinu, precizirajući maksimalni iznos oprosta ovog poreza i odgovarajući rok u kome se može doneti odluka o oprostima poreza na nepokretnu imovinu; i (ii) nadležnost za takvo odlučivanje određuju odgovarajuće skupštine opština.

U tumačenju osporenih odredaba u celini i u kontekstu Ustavom definisanih garancija vezano za lokalnu samoupravu, u presudi je pojašnjeno da osporeni zakon ne obavezuje nadležne skupštine opština, već precizira pravni osnov koji omogućava istim da odluče u vezi sa oprostom poreza na nepokretnu imovinu prema odredbama osporenog zakona. Kao takav, poslednje navedeni ne krši opštinske nadležnosti niti umanjuje prihode opštine u suprotnosti sa ustavnim garancijama i važećim zakonima u kontekstu vršenja nadležnosti opštine da utvrđuje, naplaćuje i troši porez na nepokretnu imovinu na teritoriji dotične opštine.

Paluajtshme, çështjet që ndërlidhen me tatimin në pronën e paluajtshme janë kompetencë vetanake e komunave dhe që të njëjtat kanë kompetencën që të vendosin, të caktojnë, të mbledhin dhe të shpenzojnë të hyrat që burojnë nga tatimi në pronën e paluajtshme sipas përcaktimeve të ligjit të aplikueshëm. Ky i fundit, bazuar në dispozitat e Kushtetutës, përcakton kufijtë e ndarjes së kompetencave në mes pushtetit qendror dhe lokal. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, Ligji i kontestuar, (i) përcakton bazën ligjore sipas të cilës mund të falet tatimi në pronën e paluajtshme për vitin tatimor 2023, duke saktësuar lartësinë maksimale të faljes së këtij tatimi dhe afatin përkatës kohor brenda të cilit mund të merret vendimi për faljen e tatimit në pronën e paluajtshme; dhe (ii) kompetencën për një vendimmarrje të tillë ia përcakton kuvendeve përkatëse komunale. Në interpretimin e dispozitave të kontestuara në tërësinë e tyre dhe në kontekst të garancive të përcaktuara me Kushtetutë lidhur me vetëqeverisjen lokale, Aktgjykimi sqaron që Ligji i kontestuar nuk detyron kuvendet komunale përkatëse, por saktëson bazën ligjore sipas të cilës u mundëson të njëjtave për të vendosur përkitazi me faljen e tatimit në pronën e paluajtshme sipas përcaktimeve të Ligjit të kontestuar. Si i tillë, ky i fundit, nuk cenon përgjegjësitë komunale apo nuk zvogëlon të hyrat e komunës në kundërshtim me garancitë kushtetuese dhe legjislacionin e aplikueshëm në kontekst të ushtrimit të kompetencave të komunës për të caktuar, mbledhur dhe shpenzuar tatimin në pronën e paluajtshme brenda territorit të komunës përkatëse.

Aktgjykimi më tej gjithashtu thekson që bazuar paragrafin 2 të nenit 123 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës, “vetëqeverisja lokale ushtrohet nëpërmjet organeve përfaqësuese të zgjedhura në zgjedhje të përgjithshme” dhe se për pasojë, anëtarët e kuvendeve komunale, nuk i nënshtrohen asnjë mandati detyrues gjatë vendimmarrjes në ushtrimin e kompetencave të tyre të përcaktuara me ligj. Zbatimi i nenit 5 të Ligjit të kontestuar, përkitazi me mundësinë e vendimmarrjes për faljen e tatimit në pronën e paluajtshme sipas kufizimeve dhe afateve kohore të saktësuar në të njëjtin, është në

U presudi se dalje takode istiçe da se na osnovu stava 2, člana 123. [Osnovna načela] Ustava „*lokalna samouprava sprovodi posredstvom organa koji su izabrani na opštim izborima*“ i da kao rezultat toga, odbornici skupština opština ne podležu nikakvom obaveznom mandatu prilikom donošenja odluka u vršenju svojih ovlašćenja utvrđenih zakonom. Sprovođenje člana 5. osporenog zakona, u pogledu mogućnosti odlučivanja o oprostu poreza na nepokretnoj imovini prema ograničenjima i rokovima navedenim u njemu, u punoj je diskreciji i nadležnosti relevantnih skupština opština.

Zaključak

Presuda na kraju pojašnjava da (i) uzimajući u obzir činjenicu da je osporeni zakon stupio na snagu 16. avgusta 2023. godine, dok je tok roka od 30 (trideset) dana utvrđen u stavu 2, člana 11/B (Iznos oproštaja poreza na nepokretnu imovinu) osporenog zakona prekinut 1. septembra 2023. godine uvođenjem privremene mere od strane Suda, a koja je obustavila primenu člana 5. osporenog zakona do njegovog meritornog odlučivanja; (ii) preostali deo roka od 15 (petnaest) dana, preciziran u gore navedenom članu, počinje da teče od dana stupanja na snagu ove presude, odnosno od objavljivanja iste u Službenom listu Republike Kosovo, kada se ukida i odluka o privremenoj meri.

Presuda dalje pojašnjava da u slučaju vršenja diskrecije utvrđene članom 5. Osporenog zakona od strane skupština opština u vezi sa oprostom poreza na nepokretnu imovinu za poresku 2023. godinu, sam član 5. Osporenog zakona propisuje rešenje za građane koji su već platili porez na nepokretnu imovinu za 2023. godinu, precizirajući da u njegovom stavu 6 člana 11/B (Iznos oproštaja poreza na nepokretnu imovinu) “u slučaju da je poreski obveznik platio račun za porez na imovinu za 2023. godinu, oprošteni iznos se obračunava kao predujam za naredne godine”.

diskrecion dhe kompetencë të plotë të kuvendeve përkatëse komunale.

Përfundimi

Aktgjykimi në fund sqaron që (i) marrë parasysh faktin që Ligji i kontestuar ka hyrë në fuqi më 16 gusht 2023, ndërsa rrjedhja e afatit tridhjetë (30) ditor i përcaktuar në paragrafin 2 të nenit 11/B (Shuma e faljes së tatimit në pronë për pronën e paluajtshme) të Ligjit të kontestuar është ndërprerë më 1 shtator 2023, me vendosjen e masës së përkohshme nga Gjykata, e cila e ka pezulluar zbatimin e nenit 5 të Ligjit të kontestuar deri në vendimmarrjen meritore të saj; (ii) pjesa e mbetur e afatit pesëmbëdhjetë (15) ditor të saktësuar në nenin e lartcekur, fillon të rrjedhë nga dita e hyrjes në fuqi të këtij Aktgjykimi, përkatësisht me publikimin e tij në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës, me ç'rast shfuqizohet edhe Vendimi për Masë të Përkohshme. Aktgjykimi tutje sqaron që në rast të ushtrimit të diskrecionit të përcaktuar përmes nenit 5 të Ligjit të kontestuar nga kuvendet komunale lidhur me faljen e tatimit në pronën e paluajtshme për vitin tatimor 2023, vet neni 5 i Ligjit të kontestuar përcakton zgjidhjen për qytetarët të cilët tashmë kanë paguar tatimin në pronën e paluajtshme për vitin 2023, duke saktësuar në paragrafin 6 të nenit 11/B (Shuma e faljes së tatimit në pronë për pronën e paluajtshme) të tij, që *“në rast se tatimpaguesi ka paguar faturën e tatimit në pronë për vitin 2023, shuma e falur i llogaritet si paradhënie për vitet pasuese”*.

Neni 7 [Vlerat], Neni 10 [Ekonomia],
Neni 119 [Parimet e Përgjithshme]

KO 173/22, Parashtrues: Arben Gashi dhe 9 (nëntë) deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës; Vlerësim i kushtetutshmërisë së Ligjit nr. 08/L-179 për Masat e Përkohshme të Produkteve Themelore në Raste të Veçanta të Destabilizimit në Treg

Kompetenca e Ministrit dhe/ose Kryeministrit për të vendosur masa të përkohshme mbrojtëse

Çlan 7. [Vrednosti], çlan 10.
[Ekonomija], çlan 119. [Osnovna načela]

KO173/22, podnosilac zahteva: Arben Gashi i 9 (devet) drugih poslanika Skupštine Republike Kosovo, ocena ustavnosti Zakona br. 08/L-179 o privremenim merama osnovnih proizvoda u posebnim slučajevima destabilizacije na tržištu

Nadležnost ministra i/ili premijera da uspostavlja privremene zaštitne mere i koje ograničavaju slobodu ekonomske delatnosti ekonomskih operatera u Republici Kosovo, ne poklapa se sa ustavnim standardom nezavisnog odlučivanja u vezi sa regulisanjem tržišta, s obzirom da je u stavu 5, člana 119. [Osnovna načela] Ustava precizno određeno da će Republika Kosovo osnovati *“nezavisne organe”* za regulisanje tržišta, onda kada samo tržište ne može dovoljno da zaštiti javni interes - *povreda ustavnih prava*.

Činjenice

U presudi je najpre pojašnjeno da se osporenim Zakonom uređuje određivanje privremenih zaštitnih mera za snabdevanje potrošača osnovnim proizvodima, u vreme predstavljanja posebnih slučajeva destabilizacije na tržištu i način njihove primene organima i privrednim subjektima u cilju da se eliminišu efekti poskupljenja kao i nedostatak osnovnih proizvoda na tržištu. Isti, između ostalog, utvrđuje uzroke u okviru kojih se mogu izreći privremene zaštitne mere. Ove poslednje navedene obuhvataju (i) ograničavanje količine koja se prodaje potrošaču u navedenom roku; (ii) zabrana uklanjanja proizvoda iz prodaje; (iii) utvrđivanje komercijalne marže za veleprodaju i maloprodaju; (iv) određivanje maksimalno dozvoljene cene; (v) obaveza ekonomskog operatera da održava određeni deo zaliha proizvoda; (vi) obaveza ekonomskog operatera da isporuči i ponudi na prodaju osnovne proizvode kao pre određivanja zaštitnih mera; i (vi) zabrana, ograničenje izvoza. Prema odredbama osporenog zakona,

dhe të cilat kufizojnë lirinë e veprimtarisë ekonomike të operatorëve ekonomikë në Republikën e Kosovës, nuk përkon me standardin kushtetues të vendimmarrjes së pavarur lidhur me rregullimin e tregut, marrë parasysh që paragrafi 5 i nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës saktësisht përcakton që Republika e Kosovës do të themelojë “organe të pavarura” për rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik.

– *shkelje e të drejtave kushtetuese.*

Faktet

Aktgjykimi fillimisht sqaron që Ligji i kontestuar rregullon caktimin e masave të përkohshme mbrojtëse të furnizimit me produkte themelore për konsumatorët, në kohë të paraqitjes së rasteve të veçanta të destabilizimit në treg dhe mënyrën e zbatimit të tyre ndaj autoriteteve dhe operatorëve ekonomikë, në mënyrë që të eliminohen efektet e rritjes së çmimeve si dhe mungesës së produkteve themelore në treg. I njëjti, ndër të tjera, përcakton shkaqet në kuadër të të cilave mund të vendosen masat e përkohshme mbrojtëse. Këto të fundit, përfshijnë (i) kufizimin e sasisë që i shitet konsumatorit brenda periudhës së caktuar; (ii) ndalimin e largimit nga shitja e produktit; (iii) caktimin e marzhës tregtare për shitjen me shumicë dhe pakicë; (iv) caktimin e çmimit maksimal të lejuar; (v) detyrimin e operatorit ekonomik për të ruajtur pjesën e caktuar të stokut të produktit; (vi) detyrimin e operatorit ekonomik për t’u furnizuar dhe për të ofruar për shitje produkte themelore si para caktimit të masave mbrojtëse; dhe (vii) ndalimin, kufizimin e eksportit. Sipas përcaktimeve të Ligjit të kontestuar, ndër të tjera, masat mund të vendosen në përpjesëtim me nevojën për mbrojtjen e konsumatorit dhe duhet të jenë në përputhje me zotimet dypalëshe të Marrëveshjes së Stabilizim Asociimit në mes të Republikës së Kosovës dhe Bashkimit Evropian. Ligji i kontestuar, gjithashtu dhe ndër të tjera përcakton themelimin e një Komisioni që i ofron rekomandime Ministrisë përkatëse lidhur me përcaktimin dhe kohëzgjatjen e masave të përkohshme mbrojtëse dhe i mundëson të

između ostalog, mere se mogu postaviti srazmerno potrebi zaštite potrošača i moraju biti u skladu sa bilateralnim obavezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Kosovo i Evropske unije. Osporenim zakonom, takođe, između ostalog, utvrđuje se formiranje Komisije koja daje preporuke resornom ministru u vezi sa definisanjem i trajanjem privremenih zaštitnih mera i omogućava da se iste konsultuju sa nadležnim organima javne vlasti u ovom kontekstu, uključujući i Savet SSP-a, dok premijer utvrđuje nadležnost da stavi van snage, ukine ili izmeni svaku odluku ministra za uspostavljanje privremenih zaštitnih mera prema privrednim subjektima, odnosno pravnim/fizičkim licima u okolnostima destabilizacije tržišta.

Žalba podnosioca zahteva

Podnosioci zahteva su u suštini naveli da osporeni zakon predstavlja mešanje u slobodnu ekonomiju tržišta koja je zagarantovana sa članom 7. [Vrednosti], članom 10. [Ekonomija] i 119. [Osnovna načela] Ustava. U tom smislu, između ostalog, isti ističu da je na osnovu Ustava, slobodna ekonomija tržišta vrednost Republike Kosovo i potonja je dužna da obezbedi povoljan pravni ambijent za tržišnu privredu, slobodu ekonomske aktivnosti i bezbednost javne i privatne svojine, uključujući uspostavljanje svih neophodnih institucionalnih i zakonskih mehanizama da garantuju da će na Kosovu postojati otvoreno tržište, „gde ponuda i potražnja sadrže model cirkulacije robe, rada, znanja i kapitala u ekonomiju“, i gde su privatni privredni subjekti zaštićeni pravnim sistemom dovoljnim da slobodno rade na unutrašnjem tržištu.

Podnosioci zahteva su, između ostalog, i dalje naglasili da se država treba uzdržati od uplitanja u tržišnu ekonomiju, putem bilo koje mere koja, između ostalog, ograničava slobodu vlasti i ekonomskih operatera koji trguju osnovnim proizvodima, naglašavajući takođe da (i) prema Ustavu, država može osnovati nezavisna tela za regulisanje tržišta, kada poslednje navedeni ne može u dovoljnoj meri da štiti javni interes; i (ii) obaveza ekonomskih

njëjtut që të këshillohet me autoritetet relevante publike në këtë kontekst, përfshirë Këshillin e MSA-së, ndërsa Kryeministrit i përcakton kompetencën që të shfuqizojë, të anulojë ose të ndryshojë çdo vendim të Ministrit për vendosjen e masave të përkohshme mbrojtëse ndaj operatorëve ekonomikë, përkatësisht personave juridikë/fizikë në rrethana të destabilizimit të tregut.

Ankesa e parashtruesit të kërkesës

Parashtruesit e kërkesës, në thelb, pretenduan se Ligji i kontestuar përbën ndërhyrje në ekonominë e lirë të tregut të garantuar me nenet 7 [Vlerat], 10 [Ekonomia] dhe 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës. Në këtë kontekst, ndër të tjera, të njëjtut theksojnë që bazuar në Kushtetutë, ekonomia e lirë e tregut është vlerë e Republikës së Kosovës dhe që kjo e fundit është e detyruar që të sigurojë një mjedis të favorshëm juridik për ekonominë e tregut, lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe sigurinë e pronës publike dhe private, përfshirë të vendosë të gjithë mekanizmat e nevojshëm institucionalë dhe ligjorë për të garantuar që në Kosovë të ketë një treg të hapur, “*ku oferta dhe kërkesa përmbajnë modelin e qarkullimit të mallrave, punës, dijës dhe kapitalit në ekonomi*” dhe ku operatorët ekonomikë privatë janë të mbrojtur nga një sistem ligjor i mjaftueshëm për të operuar lirisht në tregun e brendshëm. Parashtruesit e kërkesës, ndër të tjera, më tej theksuan që shteti duhet të përmbahet nga ndërhyrja në ekonominë e tregut, përmes çfarëdo mase e cila kufizon lirinë e operatorëve ekonomik që tregtojnë produkte themelore, duke theksuar gjithashtu që (i) sipas Kushtetutës, shteti mund të themelojë organe të pavarura për rregullimin e tregut, atëherë kur ky i fundit, nuk mund që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik; dhe (ii) detyrimi i operatorëve ekonomik, përmes vendimeve të Qeverisë, që të mbajnë rezerva/stoqe të mallrave të caktuara, është arbitrar sepse një qasje e tillë është në kundërshtim edhe me përcaktimet e Ligjit nr. 03/L-244 për Rezervat Shtetërore të Mallrave. Pretendimet e parashtruesve të kërkesës kundërshtohen nga Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë dhe nga Grupi Parlamentar i Lëvizjes Vetëvendosje!. Të njëjtut, ndër të tjera, argumentojnë që Ligji i kontestuar

operatera, kroz odluke Vlade, da drže rezerve/zalihe određene robe, je proizvoljna, jer je takav pristup takođe u suprotnosti sa odredbama Zakona br. 03/L-244 o državnim robnim rezervama. Tvrdnjama podnosilaca zahteva se protive Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine i Poslanička grupa Lëvizja Vetëvendosje! Isti, između ostalog, navode da osporeni Zakon (i) nije u suprotnosti sa ustavnim principima slobode tržišne privrede, jer Ustav omogućava delovanje, odnosno intervenciju države u regulisanju slobode privredne delatnosti kroz skupštinske zakona, te da u okolnostima konkretnog slučaja, osporeni Zakon sledi legitimni cilj zaštite javnog interesa, odnosno zaštita potrošača u posebnim okolnostima destabilizacije tržišta, kao i mere koje su utvrđene osporenim Zakonom su srazmerne traženom cilju; i (ii) nije u suprotnosti sa obavezama Republike Kosovo koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Nalazi Suda

Sud je, ocenjujući ustavnost osporenog zakona, prvo razradio (i) osnovne principe slobodne tržišne privrede prema Ustavu i zakonima na snazi Republike Kosovo; (ii) relevantne principe koji proizilaze iz međunarodnih instrumenata i koji se odnose na slobodnu tržišnu privredu i okolnosti u kojima relevantna državna intervencija može biti kompatibilna sa slobodom tržišne ekonomije kako je definisano u važećim propisima Evropske unije i sudskoj praksi Suda pravde Evropske unije, ali i sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, relevantnim mišljenjima Venecijanske komisije i doprinosu ustavnih sudova i/ili njihovih ekvivalenata Foruma Venecijanske komisije; a zatim je i (iii) primenio ove principe tokom cele ocene ustavnosti osporenog zakona.

Presuda, u svetlu iznetih argumenata i kontra-argumenata, između ostalog, ispituje i ocenjuje (i) da li privremene zaštitne mere utvrđene osporenim zakonom predstavljaju mešanje u slobodnu tržišnu privredu; (ii) da li su mehanizmi donošenja odluka o utvrđivanju privremenih zaštitnih mera utvrđenih osporenim zako-

(i) nuk është në kundërshtim me parimet kushtetuese të lirisë së ekonomisë së tregut, sepse Kushtetuta mundëson veprimin, përkatësisht ndërhyrjen e shtetit në rregullimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike përmes ligjeve të Kuvendit, dhe që në rrethanat e rastit konkret, Ligji i kontestuar ndjek qëllimin legjitim të mbrojtjes së interesit publik, përkatësisht mbrojtjes së konsumatorit në rrethana të veçanta të destabilizimit të tregut dhe gjithashtu që masat e përcaktuara përmes Ligjit të kontestuar, janë proporcionale me qëllimin e ndjekur; dhe (ii) nuk është në kundërshtim me detyrimet e Republikës së Kosovës që burojnë nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit.

Gjetjet e Gjykatës

Gjykata, në vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit të kontestuar, fillimisht shtjelloi (i) parimet themelore të ekonomisë së lirë të tregut sipas Kushtetutës dhe legjislacionit në fuqi të Republikës së Kosovës; (ii) parimet relevante që burojnë nga instrumentet ndërkombëtare dhe që ndërlidhen me ekonominë e lirë të tregut dhe rrethanat në të cilat ndërhyrja përkatëse e shtetit mund të jetë kompatible me lirinë e ekonomisë së tregut, siç janë të përcaktuara përmes rregullativës së aplikueshme të Bashkimit Evropian dhe praktikës gjyqësore të Gjykatës së Drejtësisë së Bashkimit Evropian, por edhe praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Opinioneve relevante të Komisionit të Venecias dhe kontributit të Gjykatave Kushtetuese dhe/ose ekuivalentëve të tyre të Forumit të Komisionit të Venecias; dhe më pas (iii) aplikoi këto parime përgjatë vlerësimit të kushtetutshmërisë së Ligjit të kontestuar.

Aktgjykimi, në dritën e argumenteve dhe kundër-argumenteve të prezantuara, ndër të tjera, shqyrton dhe vlerëson (i) nëse masat e përkohshme mbrojtëse të përcaktuara përmes Ligjit të kontestuar përbëjnë ndërhyrje në ekonominë e lirë të tregut; (ii) nëse mekanizmat vendimmarrës përkitazi me vendosjen e masave të përkohshme mbrojtëse të përcaktuara përmes Ligjit të kontestuar janë në përputhshmëri me Kushtetutën; dhe (iii) nëse Ligji i kontestuar është në pajtueshmëri me parimin e

nom u sklada sa Ustavom; i (iii) da li je osporeni zakon u sklada sa principom pravne sigurnosti, odnosno vladavine prava kao suštinske vrednosti Republike Kosovo.

(i) da li osporeni Zakon povređuje ustavna načela slobodne tržišne ekonomije

Presuda naglašava činjenicu da (i) na osnovu člana 7. [Vrednosti] Ustava, tržišna ekonomija je vrednost Republike Kosovo; (ii) na osnovu člana 10 [Ekonomija] Ustava, tržišna ekonomija sa slobodnom konkurencijom je osnova ekonomske regulative Republike Kosovo; i (iii) na osnovu člana 119. [Osnovna načela] Ustava, između ostalog, dužnost državnih organa je da obezbede povoljan pravni ambijent za tržišnu privredu, slobodu privredne delatnosti i bezbednost javne i privatne svojine, a takođe i da zaštiti potrošača u sklada sa zakonom. Presuda dalje pojašnjava da su (i) radnje koje ograničavaju slobodnu konkurenciju kroz uspostavljanje ili zloupotrebu dominantnog položaja ili prakse koje ograničavaju konkurenciju zabranjene, osim kada su „*eksplicitno*“ dozvoljene zakonom; a (ii) Republika Kosovo će uspostaviti nezavisna tela za regulisanje tržišta kada samo tržište ne može u dovoljnoj meri da zaštiti javni interes. Štaviše, u presudi se naglašava da su privredni subjekti na koje se primenjuju privremene zaštitne mere navedene u osporenim zakonu takođe pravna lica i za njih, na osnovu člana 21. [Opšta načela] Ustava, važe sva osnovna prava i slobode koje su precizirane u Poglavlju II [Osnovna prava i slobode] Ustava, u meri u kojoj su primenljiva i stoga mogu biti ograničena samo prema odredbama člana 55. [Ograničenje prava i osnovnih sloboda] Ustava, odnosno u meri u kojoj je ograničenje „*definisano zakonom*“, „*sledi legitiman cilj*“ i „*srazmerno je cilju kojem se teži*“.

Prema pojašnjenjima koja su data u presudi i koliko je to relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, Skupština Republike Kosovo ima pravo, ali i dužnost da usvoji odgovarajuće zakone kako bi obezbedila povoljan pravni ambijent za tržišnu ekonomiju, ali i zaštitu potrošača, uključujući mogućnost da (i) „*na eksplicitan način*“ utvrđuje izuzeća od

sigurisë juridike, përkatësisht sundimin e ligjit si vlerë thelbësore e Republikës së Kosovës.

(i) nëse Ligji i kontestuar cenon parimet kushtetuese të ekonomisë së lirë të tregut

Aktgjykimi vë theks në faktin që (i) bazuar në nenin 7 [Vlerat] të Kushtetutës, ekonomia e tregut është vlerë e Republikës së Kosovës; (ii) bazuar në nenin 10 [Ekonomia] të Kushtetutës, ekonomia e tregut me konkurrencë të lirë është bazë e rregullimit ekonomik të Republikës së Kosovës; dhe (iii) bazuar në nenin 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës, ndër të tjera, është detyrë e autoriteteve shtetërore që të sigurojnë një mjedis të favorshëm ligjor për ekonominë e tregut, lirinë e aktivitetit ekonomik dhe sigurinë e pronës publike e private, dhe gjithashtu që të mbrojnë konsumatorin në pajtim me ligjin. Aktgjykimi, më të tej, sqaron që (i) veprimet që kufizojnë konkurrencën e lirë përmes vendosjes ose abuzimit të pozitës dominuese ose praktikave që e kufizojnë konkurrencën, janë të ndaluara, me përjashtim kur këto lejohen “*në mënyrë eksplicite*” me ligj; ndërsa (ii) Republika e Kosovës do të themelojë organe të pavarura për rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik.

Për më tepër, Aktgjykimi thekson që operatorët ekonomikë ndaj të cilëve aplikohen masat e përkohshme mbrojtëse të saktësuar përmes Ligjit të kontestuar, janë edhe persona juridikë dhe ndaj tyre, bazuar në nenin 21 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës vlejnë të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të saktësuar në Kapitullin II [Të Drejtat dhe Liritë Themelore] të Kushtetutës, për aq sa janë të zbatueshme dhe rrjedhimisht, mund të kufizohen vetëm sipas përcaktimeve të nenit 55 [Kufizimi i të Drejtave dhe Lirive Themelore] të Kushtetutës, përkatësisht për aq sa kufizimi përkatës është “*i përcaktuar në ligj*”, “*ndjek një qëllim legjitim*” dhe është “*proporcional me qëllimin e ndjekur*”.

Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim dhe për aq sa është relevante në rrethanat e rastit konkret, Kuvendi i Republikës së Kosovës ka të drejtën por edhe detyrën që të miratojë legjislacionin e duhur për të siguruar mjedisin e

slobodne konkurencije; i (ii) uspostavi nezavisna tela za regulisanje tržišta kada samo tržište ne može u dovoljnoj meri da zaštiti javni interes. Obaveze u kontekstu slobodne tržišne privrede takođe proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je na osnovu članova 16. [Premoć Ustava] i 19. [Sprovođenje međunarodnog prava] Ustava deo unutrašnjeg pravnog sistema i ima prednost nad zakonima Republike Kosovo.

U principu, i u kontekstu zajedničkog imenioca koji proizilazi iz odluka Suda pravde Evropske unije, Evropskog suda za ljudska prava i doprinosa ustavnih sudova i/ili odgovarajućih ekvivalenata člana Foruma Venecijanske komisije, nije sporno da privremene zaštitne mere u kontekstu uvoza, izvoza, uključujući okolnosti destabilizacije tržišta, mogu biti moguće, sve dok su „*definisane zakonom*“, prate „*legitimnu svrhu*“ i striktno su „*srazmerne*“.

Prema sudskoj praksi Suda Pravde Evropske Unije, takve intervencije u slobodu tržišne ekonomije moraju biti izričito neophodne i ni pod kojim okolnostima ne mogu predstavljati proizvodnju diskriminaciju ili indirektno ograničenje slobodne trgovine. Štaviše, prema detaljnim objašnjenjima u presudi, zakonodavstvo na snazi Republike Kosovo takođe sadrži odredbe i definicije za regulisanje privremenih zaštitnih mera ili privremenih restriktivnih mera kako u kontekstu unutrašnje tako i spoljne trgovine.

U kontekstu osporenog zakona, presuda pojašnjava da, u principu, svrha i obim osporenog zakona, uključujući i definisanje liste osnovnih proizvoda i privremenih zaštitnih mera koje se mogu izreći privrednim subjektima, u posebnim okolnostima destabilizacije tržišta, u onoj meri u kojoj teže legitimnom cilju i kada se striktno srazmerne cilju kome se teži, ne predstavljaju proizvodnju mešanje u slobodnu tržišnu ekonomiju. Pored toga, privremene zaštitne mere protiv privrednih subjekata, odnosno pravnih/fizičkih lica, takođe podležu pravu na korišćenje pravnih lekova i sudske zaštite prava privrednih subjekata zagwarantovanih članovima 32 [Pravo na pravno sredstvo] i 54 [Sudska zaštita prava] Ustava, pa samim tim i

favorshëm ligjor për ekonominë e tregut, por edhe mbrojtjen e konsumatorit, përfshirë mundësinë që (i) “në mënyrë eksplicite” të përcaktojë përjashtimet nga konkurrenca e lirë; dhe (ii) të themelojë organe të pavarura për rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik. Detyrime në kontekst të ekonomisë së lirë të tregut burojnë edhe nga Marrëveshja e Stabilizim Asociimit, e cila bazuar në nenet 16 [Epërsia e Kushtetutës] dhe 19 [Zbatimi i së Drejtës Ndërkombëtare] të Kushtetutës, është pjesë e sistemit të brendshëm juridik dhe ka epërsi ndaj ligjeve të Republikës së Kosovës.

Në parim dhe në kontekst të emëruesit të përbashkët që buron nga vendimet e Gjykatës së Drejtësisë së Bashkimit Evropian, Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe kontributit të Gjykatave Kushtetuese dhe/ose ekuivalentëve përkatëse anëtare të Forumit të Komisionit të Venecias, nuk është kontestuese që masat e përkohshme mbrojtëse në kontekst të importit, eksportit, përfshirë rrethanave të destabilizimit të tregut, mund të jenë të mundshme, për aq sa të njëjtat janë të “përcaktuara me ligj”, ndjekin një “qëllim legjitim” dhe janë rreptësisht “proporcionale”.

Sipas praktikës gjyqësore të Gjykatës së Drejtësisë së Bashkimit Evropian, ndërhyrjet e tilla në lirinë e ekonomisë së tregut duhet të jenë në mënyrë shprehimore të domosdoshme dhe nuk mund të përbëjnë në asnjë rrethanë diskriminim arbitrar ose kufizim të tërthortë në tregtinë e lirë. Për më tepër, sipas shtjellimeve të detajuara në Aktgjykim, legjislacioni në fuqi i Republikës së Kosovës gjithashtu përmban dispozita dhe përcaktime për rregullimin e masave të përkohshme mbrojtëse apo masave kufizuese të përkohshme, si në kontekst të tregtisë së brendshme ashtu edhe asaj të jashtme. Në kontekstin e Ligjit të kontestuar, Aktgjykimi sqaron që, në parim, qëllimi dhe fushëveprimi i Ligjit të kontestuar, përfshirë

përcaktimin e listës së produkteve themelore dhe masave të përkohshme mbrojtëse që mund të vendosen në operatorët ekonomik, në rrethana të veçanta të destabilizimit të tregut, për aq sa ndjekin një qëllim legjitim dhe janë rreptësisht proporcionale me qëllimin e

pravni okvir koji omogućava intervenciju države u slobodnu tržišnu privredu u posebnim okolnostima destabilizacije tržišta, ne podrazumeva zakonitost i ustavnost privremenih zaštitnih mera, koji mogu biti predmet ocene zakonitosti redovnih sudova i ustavnosti Ustavnog suda prema odredbi stava 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava. Shodno tome, a na osnovu objašnjenja koja su navedena u presudi, Sud je ocenio da član 1. (Svrha), član 2. (Oblast delovanja), član 3. (Definicije), stavovi 1, 3 i 5 člana 4. (Osnovni proizvodi), stavovi 1 i 3 člana 5. (Privremene zaštitne mere), član 6 (Uzroci i trajanje zaštitnih mera), član 7. (Obračun marže), stavovi 7 i 8 člana 8. (Odlučivanje), i stavovi 1, 3, 4, 5 i 6 člana 9. (Nadzor i sankcije) osporenog zakona nisu u suprotnosti sa stavom 1, člana 7. [Vrednosti], članom 10. [Ekonomija] i stavom 3, člana 119. [Osnovna načela] Ustava.

Imajući to u vidu, sadržaj osporenog zakona obuhvata dva ustavna pitanja, odnosno (i) ustavnu obavezu Republike Kosovo koja je definisana prema stavu 5 člana 119 [Osnovna načela] Ustava, prema kojoj, kada tržište samo ne može da u dovoljnoj meri zaštiti javni interes, Republika Kosovo će osnovati „nezavisna tela“ za regulisanje tržišta; i (ii) princip pravne sigurnosti, kao suštinski deo vladavine prava oličenog u ustavnom poretku Republike Kosovo prema stavu 1. člana 7. [Vrednosti] Ustava, nalazi u vezi sa kojima su rezimirani na sledeći način:

(ii) da li su mehanizmi donošenja odluka o uspostavljanju privremenih zaštitnih mera u skladu sa ustavnim garancijama

U presudi se pojašnjava da Ustav Republike Kosovo, u stavu 5 svog člana 119. [Osnovna načela], jasno definiše obavezu države da osniva „nezavisna tela za regulisanje tržišta“ u odbranu javnog interesa, kada samo tržište ne može da uradi tako nešto.

Prema pojašnjenjima datim u presudi, okolnosti koje su definisane u osporenom zakonu, u kojima se sloboda privredne delatnosti privrednih subjekata može ograničiti privremenim zaštitnim merama, odnosno (i) iznenadnim ili kontinuiranim

ndjekur, nuk përbëjnë ndërhyrje arbitrare në ekonominë e lirë të tregut. Për më tepër, masat e përkohshme mbrojtëse ndaj operatorëve ekonomikë, përkatësisht personave juridikë/fizikë, i nënshtrohen edhe të drejtës së ushtrimit të mjetit juridik dhe mbrojtjes gjyqësore të të drejtave të operatorëve ekonomikë të garantuara përmes neneve 32 [E Drejta për Mjete Juridike] dhe 54 [Mbrojtja Gjyqësore e të Drejtave] të Kushtetutës, dhe rrjedhimisht, korniza ligjore që mundëson ndërhyrjen e shtetit në ekonominë e lirë të tregut në rrethana të veçanta të destabilizimit të tregut, nuk nënkupton edhe ligjshmërinë dhe kushtetutshmërinë e masave të përkohshme mbrojtëse, të cilat mund t'i nënshtrohen vlerësimit të ligjshmërisë nga gjykatat e rregullta dhe kushtetutshmërisë nga Gjykata Kushtetuese sipas përcaktimeve të paragrafit 7 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës. Për pasojë dhe bazuar në sqarimet e dhëna në Aktgjykim, Gjykata vlerësoi që neni 1 (Qëllimi), neni 2 (Fushëveprimi), neni 3 (Përkufizime), paragrafët 1, 3 dhe 5 të nenit 4 (Produktet Themelore), paragrafët 1 dhe 3 të nenit 5 (Masat e përkohshme mbrojtëse), neni 6 (Shkaqet dhe kohëzgjatja e masave mbrojtëse), neni 7 (Llogaritja e Marzhës), paragrafët 7 dhe 8 të nenit 8 (Vendimmarrja) dhe paragrafët 1, 3, 4, 5 dhe 6 të nenit 9 (Mbikëqyrja dhe sanksionet) të Ligjit të kontestuar, nuk janë në kundërshtim me paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat], nenin 10 [Ekonomia] dhe paragrafin 3 të nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës.

Thënë këtë, përmbajtja e Ligjit të kontestuar ngërthen edhe dy çështje kushtetuese, përkatësisht (i) detyrimin kushtetues të Republikës së Kosovës të përcaktuar sipas paragrafit 5 të nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës, sipas të cilit, atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik, Republika e Kosovës do të themelojë “organe të pavarura” për rregullimin e tregut; dhe (ii) parimin e sigurisë juridike, si pjesë thelbësore e sundimit të ligjit të mishëruar në rendin kushtetues së Republikës së Kosovës sipas paragrafit 1 të nenit 7 [Vlerat] të Kushtetutës, gjetjet përkitazi me të cilat janë të përmbledhura si në vijim:

nedostatkom osnovnih proizvoda; (ii) iznenadnim ili trenutnim porastom cena osnovnih proizvoda; (iii) neprilagodavanje lokalnih cena sa velikim kretanjima cena na svetskom tržištu; i (iv) neopravdana razlika

lokalnih cena od cena u susednim zemljama, obuhvataju okolnosti u kojima se tržište ne nužno može regulisati bez intervencije javnih vlasti i koje bi, na osnovu Ustava Republike Kosovo, trebalo da budu „nezavisni organi“. U presudi se takođe pojašnjava da se Zakon br. 06/L-113 o organizaciji i funkcionisanju državne uprave i nezavisnih agencija, radi regulisanja i nadzora delatnosti operatera određenog tržišta u cilju zaštite potrošača i obezbeđivanja slobodne konkurencije, odnosi i na nezavisne regulatorne agencije. Ovakvo rešenje je takođe u skladu sa definicijom slobodne tržišne privrede kao suštinske vrednosti ustavnog poretka Republike Kosovo prema članovima 7. [Vrednosti] i 10. [Ekonomija] Ustava.

Na osnovu doprinosa iz Foruma Venecijanske komisije i komparativne analize razrađene u presudi, u zavisnosti od relevantnih ustavnih poredaka, države su uspostavile različite mehanizme za sprovođenje restriktivnih/zaštitnih mera u okolnostima destabilizacije tržišta, uključujući izvršnu vlast, nezavisne regulatore/organe ili čak specijalne komisije. Nezavisnost mehanizama odlučivanja u kontekstu ograničavanja slobode privredne delatnosti privrednih subjekata u okolnostima destabilizacije tržišta, precizirana je i u aktima koji su bili predmet ocene ustavnosti Ustavnog suda Republike Albanije, uprkos činjenici da za razliku od Ustava Kosova, Ustav Albanije ne sadrži ustavnu obavezu da se za ovu svrhu formiraju „nezavisna tela“. Ustavni sud Albanije je kroz dve odgovarajuće presude poništio u celini i delimično osporene akte kao suprotne Ustavu.

U okolnostima osporenog zakona, sve dok je određeno (i) formiranje Komisije koja preporučuje ministru preduzimanje i trajanje privremenih zaštitnih mera; (ii) mogućnost konsultovanja ministra sa relevantnim državnim organima radi utvrđivanja privremenih zaštitnih mera; i (iii) ulogu Saveta SSP-a,

(ii) nëse mekanizmat vendimmarrës përkitazi me vendosjen e masave të përkohshme mbrojtëse janë në përputhshmëri me garancitë kushtetuese

Aktgjykimi sqaron që Kushtetuta e Republikës së Kosovës, në paragrafin 5 të nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të saj, qartësisht përcakton detyrimin e shtetit që të themelojë “organe të pavarura për rregullimin e tregut” në mbrojtje të interesit publik, atëherë kur vetë tregu nuk mund të bëjë një gjë të tillë. Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, rrethanat e përcaktuara përmes Ligjit të kontestuar, në të cilat liria e veprimtarisë ekonomike të operatorëve ekonomik mund të kufizohet përmes masave të përkohshme mbrojtëse, përkatësisht (i) mungesa e papritur apo të vazhdueshme të produkteve themelore; (ii) ngritja e papritur apo e menjëhershme e çmimeve të produkteve themelore; (iii) mospërshtatja e çmimeve vendore me lëvizje të mëdha të çmimeve në tregun botëror; dhe (iv) dallimi i pajustificueshëm i çmimeve vendore nga çmimet në vendet fqinje, përfshijnë rrethana në të cilat tregu jodetyrimisht mund të rregullojë vetveten pa ndërhyrjen e autoriteteve publike dhe të cilat bazuar në Kushtetutën e Republikën e Kosovës, duhet të jenë “organe të pavarura”. Aktgjykimi gjithashtu sqaron që Ligji nr. 06/L-113 për Organizimin dhe Funksionimin e Administratës Shtetërore dhe të Agjencive të Pavarura, për qëllime të rregullimit dhe mbikëqyrjes së veprimtarisë së operatorëve të një tregu të caktuar me qëllim të mbrojtjes së konsumatorëve dhe sigurimit të konkurrencës së lirë, u referohet agjencive të pavarura rregullatore.

Një zgjidhje e tillë është në përputhje edhe me përcaktimin e ekonomisë së lirë të tregut, si vlerë thelbësore e rendit kushtetues të Republikës së Kosovës sipas neneve 7 [Vlerat] dhe 10 [Ekonomia] të Kushtetutës.

Bazuar në kontributin e Forumit të Komisionit të Venecias dhe analizës krahasimore të shtjelluar në Aktgjykim, varësisht nga rendet përkatëse kushtetuese, shtetet kanë përcaktuar mekanizma të ndryshëm për zbatimin e masave

koji se samo konsultuje i/ili obaveštava pre donošenja odluka o privremenim zaštitnim merama, nijedan od ovih mehanizama ne obavezuje dotičnog ministra, čije je odlučivanje u vezi sa utvrđivanjem privremenih zaštitnih mera u pogledu privrednih subjekata, odnosno zakonskih/ fizičkih lica, potpuno i isključivo, pored toga što, premijer može da ukine, poništi ili promeni bilo koju odluku ministra u ovom kontekstu. Prema pojašnjenjima koja su data u presudi, sve dok ustavna ovlašćenja Vlade i/ili premijera u donošenju odluka u sprovođenju zakona Republike Kosovo, uključujući i u kontekstu ekonomskog razvoja, nisu sporna, imajući u vidu da stav 5. člana 119. [Osnovna načela] Ustava, precizno određuje da će Republika Kosovo osnovati „nezavisna tela“ za regulisanje tržišta kada samo tržište ne može u dovoljnoj meri da zaštiti javni interes, a gde na osnovu sudske prakse Suda Pravde Evropske Unije obuhvata i zaštitu potrošača, nadležnost ministra i/ili premijera da uspostavi privremene zaštitne mere i koje ograničavaju slobodu ekonomske delatnosti ekonomskih operatera u Republici Kosovo, se ne poklapa sa ustavnim standardom samostalnog odlučivanja u vezi sa regulacijom tadašnjeg tržišta kada samo tržište ne može u dovoljnoj meri da zaštiti javni interes.

Shodno tome, Sud je utvrdio da stavovi 2 i 4 člana 4. (Osnovni proizvodi), stav 2 člana 5. (Privremene zaštitne mere), stavovi 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 9 člana 8. (Odlučivanje) i stav 2 člana 9. (Nadzor i sankcije) osporenog zakona, nisu u saglasnosti sa stavom 1 člana 7. [Vrednosti], članom 10. [Ekonomija] i stavom 5 člana 119. [Osnovna načela] Ustava.

(iii) da li je osporeni Zakon u skladu sa načelom pravne sigurnosti

U presudi se pojašnjava da je osporenim zakonom utvrđeno da stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo. S tim u vezi, okolnosti koje su regulisane istim zakonom, odnosno intervencija države u slobodnu tržišnu privredu kroz privremene zaštitne mere u okolnostima destabilizacije tržišta, regulišu i još sa najmanje dva druga zakona koja važe u Republici Kosova, odnosno (i) Zakon br. 03/

kufizuese/mbrojtëse në rrethana të destabilizimit të tregut, përfshirë pushtetin ekzekutiv, rregullatorë/organe të pavarura apo edhe komisione të veçanta. Pavarësia e mekanizmave vendimmarrës në kontekst të kufizimit të lirisë së veprimtarisë ekonomike të operatorëve ekonomik në rrethana të destabilizimit të tregut, është saktësuar edhe në aktet që i janë nënshtruar vlerësimit të kushtetutshmërisë së Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, përkundër faktit që për dallim nga Kushtetuta e Kosovës, ajo e Shqipërisë nuk përmban detyrimin kushtetues të themelimit të “organeve të pavarura” për këtë qëllim. Përmes dy Aktgjykimeve përkatëse, Gjykata Kushtetuese e Shqipërisë, ka shfuqizuar në tërësi dhe pjesërisht si në kundërshtim me Kushtetutën aktet e kontestuara.

Në rrethanat e Ligjit të kontestuar, përderisa është përcaktuar (i) themelimi i një Komisioni i cili i rekomandon Ministrin ndërmarrjen dhe kohëzgjatjen e masave të përkohshme mbrojtëse; (ii) mundësia e këshillimit të Ministrin me autoritetet relevante publike për qëllim të vendosjes së masave të përkohshme mbrojtëse; dhe (iii) roli i Këshillit të MSA-së, i cili vetëm konsultohet dhe/ose njoftohet para marrjes së vendimeve për masat e përkohshme mbrojtëse, asnjë nga këto mekanizma nuk e detyrojnë Ministrin përkatës, vendimmarrja e të cilit në përcaktimin e masave të përkohshme mbrojtëse lidhur me operatorët ekonomikë, përkatësisht personat juridikë/fizikë është e plotë dhe ekskluzive, për më tepër, Kryeministri, mund të shfuqizojë, të anulojë ose të ndryshojë çdo vendim të Ministrin në këtë kontekst.

Sipas sqarimeve të dhëna në Aktgjykim, përderisa kompetencat kushtetuese të Qeverisë dhe/ose Kryeministrit në nxjerrjen e vendimeve në zbatim të ligjeve të Republikës së Kosovës, përfshirë në kontekst të zhvillimit ekonomik nuk janë kontestuese, marrë parasysh që paragrafi 5 i nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës saktësisht përcakton që Republika e Kosovës do të themelojë “organe të pavarura” për rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik, dhe i cili bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës së

L-244 o državnim robnim rezervama; i (ii) Zakon br. 2004/18 o unutrašnjoj trgovini u vezi sa Zakonom br. 04/L-005 o izmenama i dopunama Zakona br. 2004/18 o unutrašnjoj trgovini. Osporenim zakonom se ne menjaju niti ukidaju relevantne odredbe nijednog od gore dva navedena zakona.

Prema detaljima koji su navedeni u presudi, u takvim okolnostima, (i) „u slučaju poremećaja na tržištu“, nadležno za intervenciju na tržištu radi zaštite stanovništva i/ili potrošača, je Ministarstvo industrije, preduzetništva i trgovine, preko dva različita zakona, odnosno Zakona o državnim rezervama i osporenim zakonom, a isti ne definišu jasno podelu tereta između pravnog/fizičkog lica, odnosno privrednog operatera i organa javne vlasti, odnosno države u slučajevima destabilizacije/poremećaja tržišta, ostavljajući odluku o tome u punom nahođenju gore navedenog Ministarstva; pored toga što (ii) Zakon o unutrašnjoj trgovini, definiše i privremene zaštitne mere i sankcije za pravna lica/fizička lica/privredne subjekte u okolnostima destabilizacije/poremećaja tržišta, a koje ostaju na snazi uporedo sa privremenim zaštitnim merama utvrđenim kroz osporeni Zakon.

Okolnosti u kojima radi regulisanja tržišta u slučaju njegove destabilizacije/poremećaja bila bi primenjiva dva različita zakona, odnosno Osporeni zakon i odredbe Zakona o unutrašnjoj trgovini koja, određuju mogućnost državne intervencije u slobodnu tržišnu privredu, kroz paralelne mehanizme, mere i sankcije, ne služe principu pravne sigurnosti i sprečavaju pravna/fizička lica, odnosno ekonomske operatere, da regulišu svoje ponašanje u skladu sa važećim zakonom u tržišnoj ekonomiji sa slobodnom konkurencijom, što je osnova ekonomske regulative i vrednosti Republike Kosovo.

U presudi se posebno naglašava činjenica da je jedan od najbitnijih principa vladavine prava kao vrednosti Republike Kosovo, princip pravne sigurnosti i isti, zasnovan na sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, Suda pravde Evropske unije, ali i samog Suda, zahteva, između ostalog, da su primenljiva

Drejtësisë së Bashkimit Evropian përfshinë edhe mbrojtjen e konsumatorit, kompetenca e Ministrit dhe/ose Kryeministrit për të vendosur masa të përkohshme mbrojtëse dhe të cilat kufizojnë lirinë e veprimtarisë ekonomike të operatorëve ekonomikë në Republikën e Kosovës, nuk përkon me standardin kushtetues të vendimmarrjes së pavarur lidhur me rregullimin e tregut atëherë kur vetë tregu nuk mundet që në masë të mjaftueshme të mbrojë interesin publik.

Rrjedhimisht, Gjykata konstatoi që paragrafët 2 dhe 4 të nenit 4 (Produktet Themelore), paragrafi 2 i nenit 5 (Masat e përkohshme mbrojtëse), paragrafët 1, 2, 3, 4, 5, 6 dhe 9 të nenit 8 (Vendimmarrja) dhe paragrafi 2 i nenit 9 (Mbikëqyrja dhe Sanksionet) të Ligjit të kontestuar, nuk janë në përputhshmëri me paragrafin 1 të nenit 7 [Vlerat], nenin 10 [Ekonomia] dhe paragrafin 5 të nenit 119 [Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës.

(iii) nëse Ligji i kontestuar është në përputhshmëri me parimin e sigurisë juridike

Aktgjykimi sqaron që Ligji i kontestuar përcakton që i njëjti hyn në fuqi me publikimin e tij në Gazetën Zyrtare të Republikës së Kosovës. Thënë këtë, rrethanat që rregullon i njëjti, përkatësisht ndërhyrjen e shtetit në ekonominë e lirë të tregut përmes masave të përkohshme mbrojtëse në rrethana të destabilizimit të tregut, i rregullojnë të paktën edhe dy ligje tjera të aplikueshme në Republikën e Kosovës, përkatësisht (i) Ligji nr. 03/L-244 për Rezervat Shtetërore të Mallrave; dhe (ii) Ligji nr. 2004/18 për Tregtinë e Brendshme ndërlidhur me Ligjin nr. 04/L-005 për Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit nr. 2004/18 për Tregtinë e Brendshme. Ligji i kontestuar nuk amendamenton dhe as nuk shfuqizon dispozitat relevante të asnjërit nga dy ligjet e lartcekura. Sipas shtjellimeve të Aktgjykimit, në rrethana të tilla, (i) “*në rast të çrregullimit të tregut*”, përgjegjëse për të ndërhyrë në treg në mbrojtje të popullsisë dhe/ose konsumatorit, është Ministria e Industrisë, Ndërmarrësisë dhe Tregtisë, përmes dy ligjeve të ndryshme, përkatësisht Ligjit për Rezervat Shtetërore dhe Ligjit të kontestuar, dhe të njëjtit nuk përcaktojnë qartësisht ndarjen e barrës në mes personit juridik/fizik,

pravila/zakoni jasni i precizni i da imaju za cilj da obezbede da pravne situacije i odnosi ostanu predvidljivi i da u tu svrhu, pravna norma mora biti formulisana dovoljno precizno i jasno. Javni organi, prilikom izrade nacra zakona, takođe moraju uzeti u obzir ove osnovne principe vladavine prava, kao važan deo ustavnog sistema Republike Kosovo.

Shodno tome, Sud je takođe utvrdio da član 10. (Stupanje na snagu) osporenog zakona nije u saglasnosti sa principom pravne sigurnosti i vladavine prava, zagaranovanim stavom 1. člana 7. [Vrednosti] Ustava i stavom 1. člana 119. [Osnovna načela] Ustava.

Zaključak

Na kraju, u presudi se pojašnjava da je zahtev podnosilaca zahteva podnet Sudu na osnovu stava 5. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava i da ova kategorija zahteva ima suspenzivni karakter, odnosno takav zakon može biti upućen predsedniku Republike Kosovo na objavljivanje tek nakon odluke Suda i u skladu sa modalitetima definisanim i u konačnoj odluci Suda za sporni slučaj. U kontekstu svoje sudske prakse, kako je obrazloženo u presudi, Sud ocenjuje da je uzeo u obzir prirodu odredaba osporenog zakona koje su proglašene suprotnim Ustavu i činjenicu da bi ostatak osporenog zakona bilo teško primenjivati nakon proglašenja navedenih odredbi nevažećim, osporeni zakon, u službi načela pravne sigurnosti, treba u celini proglasiti nevažećim.

përkatësisht operatorit ekonomik dhe autoritetit publik, përkatësisht shtetit në raste të destabilizimit/çrregullimit të tregut, duke e lënë një përcaktim të tillë në diskrecionin e plotë të Ministrisë së lartcekur; për më tepër që (ii) Ligji për Tregtinë e Brendshme, gjithashtu përcakton masa të përkohshme mbrojtëse dhe sanksione për personat juridik/fizik/operatorët ekonomik në rrethana të destabilizimit/çrregullimit të tregut, dhe të cilat mbesin paralelisht të aplikueshme me masat e përkohshme mbrojtëse të përcaktuara përmes Ligjit të kontestuar. Rrethanat në të cilat për qëllime të rregullimit të tregut në raste të destabilizimit/çrregullimit të tij, do të ishin të aplikueshme dy ligje të ndryshme, përkatësisht Ligji i kontestuar dhe dispozitat respektive të Ligjit për Tregtinë e Brendshme, të cilat përcaktojnë mundësinë e ndërhyrjes së shtetit në ekonominë e lirë të tregut, përmes mekanizmeve, masave dhe sanksioneve paralele, nuk i shërbejnë parimit të sigurisë juridike dhe u pamundësojnë personave juridikë/fizikë, përkatësisht operatorëve ekonomikë, që të rregullojnë sjelljen e tyre konform ligjit të aplikueshëm në kuadër të një ekonomie të tregut me konkurrencë të lirë, që është bazë e rregullimit ekonomik dhe vlerë e Republikës së Kosovës. Aktgjykimi vë theks në faktin që një ndër parimet më esenciale të sundimit të ligjit si vlerë e Republikës së Kosovës, është parimi i sigurisë juridike dhe i njëjti, bazuar në praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, Gjykatës së Drejtësisë së Bashkimit Evropian, por edhe të Gjykatës, kërkon, në mes tjerash, që rregullat/ligjet e aplikueshme të jenë të qarta dhe të sakta dhe të synojnë të sigurojnë që situatat dhe marrëdhëniet juridike të mbeten të parashikueshme dhe që për këtë qëllim, normat ligjore duhet të formulohet me saktësi dhe qartësi të mjaftueshme. Autoritetet publike, gjatë hartimit të ligjeve duhet të marrin parasysh edhe këto parime bazë të sundimit të ligjit, si pjesë të rëndësishme të sistemit kushtetues të Republikës së Kosovës.

Rrjedhimisht, Gjykata gjithashtu konstatoi që neni 10 (Hyrja në fuqi) i Ligjit të kontestuar, nuk është në përputhshmëri me parimin e sigurisë juridike dhe sundimit të ligjit, të garantuara përmes paragrafit 1 të nenit 7 [Vlerat] të

Kushtetutës dhe paragrafit 1 të nenit 119
[Parimet e Përgjithshme] të Kushtetutës

Përfundimi

Në fund, Aktgjykimi sqaron që kërkesa e parashtruesve të kërkesës është parashtruar në Gjykatë bazuar në paragrafin 5 të nenit 113 [Jurisdiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës dhe se kjo kategori e kërkesave ka karakter suspensiv, përkatësisht ligji i tillë mund t'i dërgohet Presidentit të Republikës së Kosovës për shpallje vetëm pas vendimmarrjes së Gjykatës dhe në pajtim me modalitetet e përcaktuara në vendimin final të Gjykatës për rastin e kontestuar. Në kontekst të praktikës së saj gjyqësore, siç është shtjelluar edhe në Aktgjykim, Gjykata vlerëson që marrë parasysh natyrën e dispozitave të Ligjit të kontestuar të shpallura në kundërshtim me Kushtetutën dhe faktin që pjesa tjetër e Ligjit të kontestuar do të ishte vështirë e zbatueshme pas shpalljes së dispozitave të lartcekura si të pavlefshme, Ligji i kontestuar, në shërbim të parimit të sigurisë juridike, duhet të shpallet i pavlefshëm në tërësinë e tij.